ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

УРЯТ ҮНЭН

СС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

37 (9791) | 1962 оной февралиин 13, вторник | Сэн 2 мүнгэн

Нүхэд һунгагшад!
Манай ороной дээдэ орган бологшо СССР-эй Верховно Соведые 1962 оной мартын 18-да һунгажа, эрхэтэн байһан өөһэдынгөө уялгые дүүргэхыетнай КПСС-эй Центральна Комитет таанарые уряална.

(Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Хандалгаһаа)

хы һунгагшадта—эрэгтэй, эмэгтэй хүдэлмэришэд болон олхознигуудта, советскэ интеллигенцидэ, Совет Армиин, Далайн-Сэрэгэй Флодой сэрэгшэдтэ

оветскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй

Х А Н Д А Л Г А

ухэдүүд!
Союзай эрхэтэд!

Социалистическэ Республикануудай Союзо Соведэй һунгалта 1962 оной мартын 18-о байна. Энэ хадаа советскэ обществын ахи угаа шухала политическэ хэрэг, маоной ажалшадай баяр баясхаланта ехэ оно.

XXII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүын баталан абаһан Советскэ Союзай Комэ партиин Программаар—манай орондо ическэ общество байгуулха Программаар совет арадай ажалай үзэгдөөгүй ехэ дэбложо, зохёон байгуулхы үүсхэл эдэбхиин йһан үедэ СССР-эй Верховно Соведэй бэлэдхэл хэгдэжэ байна.

Верховно Соведтэ урда тээнь болоһон һун табигдаһан зорилгонуудай дүүргэлтэ туарадта элидхэжэ, саашанхи түсэбүүд туэжэ үгэхэ шухала гэжэ Коммунистическэ оно. Эдэ түсэбүүд партиин XXII съездын нүүдээр, КПСС-эй шэнэ Программаар хүрхойлогдонхой.

XXII съездын шиидхэбэринүүдые, шэнэ е манай агууехэ бүхы арад эгээн лэ түрэл, эрэг гэжэ тоолон угтаһан байна. Партиин совет хүнүүд хизаарлашагүй этигэлтэйдаг, тэрэнииe ехээр дэмжэдэг байха юм. бществын бата нэгэдэлэй, нягта жагсаалашагүй хүсэн, марксизм-ленинизмын мүналда, коммунизмын үзэл сурталда СССР-ндүүдай хизаарлашагүй үнэн сэхэ байһадэлхэй дээрэ дахяад харагдаба.

Верховно Соведэй урда тээхи һунгалтын рбэн жэл үнгэрбэ. Долоон жэлэй түсэбые түлөө совет арадай оролдосотойгоор тэмсэһэн энэ үе соо промышленность, хүдөө ажахы, эрдэм ухаан, соёл культура түгэлдэр хүсэтэйгөөр дэбжээ, Совет гүрэн саашадаа хүгжөө, бүгэдэ арадай социалистическэ демократи һалбаран бадараа. КПСС-эй XX съездын хараалан тодорхойлһон ленинскэ хараа шэглэлээр парти найдамтайгаар, шууд сэхээр ороноо хүтэлһэн байна. Ганса нэгэн хүндэ һүгэдэн шүтэлгын хорото хойшолонгуудые эрид шууд зайсуулаад, партида харша үгэсөөшэдэй бүлэгые замһаа хамажа хаяад, парти хадаа ажахын болон соёл культурын байгуулалтада, ниитын ажабайдалай олон һалбаринуудта хэдэ хэдэн томо, ёһотойл революционно хэмжээнүүдые абаһан байна.

Долоон жэлэй түсэбэй даалгабаринууд амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна гэжэ гүрэнэй засагай дээдэ зургаанда шэнэ һунгалтын болохын урдуур парти ехэ һаналаа ханангяар тэмдэглэнэ. **Экономикын гол, шиидхэхы һалбари бологшо промышленность хурдан түргэнөөр хүгжэиэ.** Промышленна продукциин жэл бүриин дунда зэргын ургалта 8,3 процентээр нэмэхэ гэжэ түсэблэгдэһэн аад, долоон жэлэй түрүүшын гурбан жэлэй турша соо 10 процентээр нэмээ.

Үнгэрһэн дүрбэн жэлэй турша соо шэрэм хайлуулга 37-һоо 51 миллион шахуу тонно хүрэтэр, булад хайлуулга — 51-һээ 71 миллион тонно хүрэтэр, прокат бүтээлгэ — 40-һөө 55 миллион тонно хүрэтэр нэмээ. Нүүрһэ малтан абалга 463-һаа 510 миллион тонно хүрэтэр, нефть абалга—98-һаа 166 миллион тонно хүрэтэр дээшэлээ. 1957 ондо СССР-эй электростанцинуудай 210 миллиард киловатт-час электрын элшэ хүсэ гаргаһан байгаа һаа, 1961 ондо 327 миллиард киловатт-час электрын элшэ хүсэн абтаа. **Дүрбэ мянган промышленна томо предприяти баригдажа, ашаглалгада үгтөө.** Хэдэн олон мянган түхэл янзын машина, станок, аппарат, приборнууд ухаалан зохёогдоод, үйлэдбэридэ ашаглан хэрэглэгдэдэг болоһон байна. Техническэ дэбжэлтэ түргэнөөр боложо, ажалай бүтээсэ дээшэлээ. Һүүлэй жэлнүүдтэ ажалай бүтээсые дээшэлүүлһэнэй ашаар промышленна продукциин бүхы ургалтын 70 шахуу процентнь абтаһан байха юм.

Арадай улам ургажа байгаа хэрэглэмжые эд бараагаар бүри хүсэдөөр хангадаг болохо хэмжээнүүдые парти, правительство абана. Дүрбэн жэлэй турша соо элдэб янзын бүд нэхэлгэ 5,7-һоо 6,7 миллиард дүрбэлжэн метр хүрэтэр, тэрэ тоодо нооһон бүд 361-һээ 455 миллион дүрбэлжэн метр хүрэтэр нэмээ. 442 миллион паар—совет хүн бүхэндэ хоёр паар хүртэхөөр арһан гутал үнгэрэгшэ жэлдэ оёгдоо. Өөрынгөө ороной түүхэй эдһээ буйлуулан шанагдадаг элһэн сахар дүрбэ үлүүтэй миллионһоо 6 миллион тонно хүрэтэр ехэ болоо. Мотоцикл, оёдолой машина, радиоприёмник, телевизор болон бусад эд бараан олоор худалдагдадаг болоо.

Манай орон үйлэдбэриин хурдабшалгын, мүн хэдэн олон шухалын шухала продукцинуудай юрэнхы дээрээ ургалтын талаар жэл ерэхэ тудам США-е улам ехээр ахижал байдаг. Түмэрэй руда, нүүрһэ малтан абалгаар, кокс, хабсаргагдадаг түмэр бетон, замда ябадаг тепловоз болон электровозуудые бүтээлгээр, модо хюрөөдэлгөөр, нооһон бүд нэхэлгээр, сахар, малай тоһо абалгаар, загаһа барилгаар, бусад хэдэн продукт болон зүйлнүүдые бүтээлгээр Советскэ Союз мүнөө США-е ахин гараад ябана.

Хүдөө ажахые эрид ехээр хүгжөөн дэбжээхын түлөө һуларшагүй эршэ зоригтойгоор тэмсэхэ гэжэ СССР-эй Верховно Соведэй үнгэрһэн һунгалтын урда тээ Коммунистическэ парти мэдүүлээ һэн.

Ороһо таряа, мал ажалай продуктнууд болон техническэ ургамалнуудые бүри ехээр абажа шадахаар шухалын шухала хэмжээ-ябуулгануудые парти, правительство бэелүүлнэ. Казахстанай, Сибириин, Поволжиин, Уралай, бусад зүүн районуудай хизааргүй уужам тала дайдануудта 42 миллион шахуу гектар шэнэ, боро газар элдүүрилэгдээ. Шэнэ газар элдүүрилгэ—совет арадай угаа ехэ габьяа болоно, энэнь хэтын хэтэдэ мартагдахагүй! Манай орон дотор бүхы дээрээ 8—8,5 миллиард пүүд ороһо тарян жэл бүри ургуулан абтадаг болоо. Һүүлшын дүрбэн жэлэй турша соо гол түлэб ниитын ажахые хүгжөөһэнэй ашаар эбэртэ бодо малай тоо 15 миллион толгойгоор, гахайн—22 миллион толгойгоор нэмээ. Гансахан 1961 ондо эбэртэ бодо малай тоо 6 миллион үлүүтэй толгойгоор, гахайн—7,7 миллион толгойгоор нэмэһэн байна. Энэ ургалта хадаа дайнай хойто тээхи ямаршье жэлнүүдэй жэл бүриин ургалтада орходоо ехэ юм.

1957 онойхидо орходоо хүн зондо 1,7 дахин ехэ һүн, һүнэй продуктнууд, 1,5 дахин ехэ мяханай продуктнууд, 1,7 дахин олон үндэгэн үнгэрэгшэ жэлдэ худалдагдаа. Гэбэшье хэрэглэлгын түргэнөөр ургажа байһанһаа уламжалан, хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилхэ хэмжээн хүн зоной хэрэглэмжые үшөөл хүсэдөөр хангажа шаданагүй. Бүхы партиин, бүхы совет арадай оролдолгоор, хамагай түрүүндэ колхозно таряашадай, совхозуудай хүдэлмэришэдэй, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэйшэн зоригто ажалаар ороной хүн зондо зорюулагдаха продуктнууд бүри 1962 ондо улам ехээр абтаха гэжэ хүсэдөөр этигэн найдажа байһанаа Коммунистическэ парти элирхэйлэн мэдүүлнэ.

Эрдэм ухаанай, литературын, искусствын, арадай гэгээрэлэй саашанхи хүгжэлтэ тухай, ниитэ арад зоной болбосоролые дээшэлүүлхэ тухай парти эсэшэ сусашагүй оролдолго гаргаха гэжэ Коммунистическэ парти дүрбэн жэлэй урда тээ мэдүүлээ һэн.

Мүнөө үедэ СССР-тэ дүрбэн хүн бүхэнэй нэгэниинь һурана; хүдэлмэришэдэй 40 процентнь, колхознигуудай 23 процентнь дунда, дээдэ эрдэмтэй болонхой. Америкын Холбоото Штадуудайхида орходоо манайда гурба дахин олон инженернүүд бэлэдхэгдэнэ. Совет эрдэм ухаан болон техникэ үнэхөөрөөл түгэлдэр ехэ илалта түйлаа. Советскэ Союз хадаа Газарые тойрон дабшадаг дэлхэй дээрэхи түрүүшын хэмэл одониие үнгэрһэн һунгалтын болохын урда тээхэнэ табижа, замда гаргаһан байгаа. Газар дэлхэй дээрэһээ үнгэрэгшэ жэлдэ хүн замбуулинай дайда руу зам табяа. Энэ замые совет хүнүүд—коммунистнууд Юрий Гагарин, Герман Титов табиһан байна!

Совет хүнүүдэй—манай баатарлиг хүдэлмэришэн ангиин, алдарта колхозно таряашадай, советскэ интеллигенциин, гайхамшагта совет эрдэмтэдэй агууехэ түйлалтань энэл даа!—гэжэ мүнөө һунгагшадта хандажа байхадаа, парти омогорхолтойгоор хэлэнэ.

Манай орондо хэгдэжэ байһан бүхы юумэн—хүсэтэ гол мүрэнүүдые хазаарлалга, хуурай гандуу тала дайдануудые уһалалга, тон томо заводууд болон электростанцинуудые бодхолго, замбуулинай дайда руу зам табилга —эдэ бүгэдэ арадай аша туһада, хүнэй аша туһада, хүнэй ажана һайн байдалай аша туһада зорюулагдана.

Арадай байдал һайжаруулха тухай оролдолго гол зорилгомнай болоно гэжэ Коммунистическэ парти хододоо тоолодог байгаа, тоолоношье. Дүрбэн жэлэй турша соо СССР-эй национальна доход 38 процентээр нэмээ, хүдэлмэришэдэй, алба хаагшадай бодото олзо доход улам дээшэлээ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ парти, правительствын бэелүүлһэн социальна хэмжээ-ябуулгануудай үрэ дүнгүүдые бэе дээрээ бодотоор мэдэрээгүй бүлэ манай орондо байхагүй. Бага хүлһэ абадаг хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай салин хүлһые дээшэлүүлгэ, пенсинүүдые нэмээлгэ, 1960 онһоо эхилэн налог таталгые удаа дараалуулан болюулга олон миллион бүлэнэрэй бюджедые элитээр дээшэлүүлһэн байна. Пенсинүүдэй дээшэлүүлэгдэһэнһээ хойшо энэ зорилгодо гүрэнэй гаргашалдаг мүнгэ зөөри 3-һаа. 7,6 миллиард түхэриг хүрэтэр ехэ болоо. Налог таталгые болюулха түрүүшын шатада ажалшад жэлэй турша соо 360 миллион түхэриг нэмэжэ абаа, хоёрдохи жэлдэ үшөө 400 миллион түхэриг абаха байна.

Бүхы хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай хүдэлмэриин долоон часай, зургаан часай үдэртэ оруулагдаһаар жэл болоод байна. Энээнэй эсэстэ хүдэлмэриин недели зургаа хахад часаар богони болоо, тиихэдэ салин хүлһэн бага болохогүйһөө гадна, харин зарим хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай салин горьтойгоор нэмээ.

Ниитын фонднуудһаа ажалшад материальна баялигые улам бүри ехээр абадаг болохо. 1957 ондо ниитын фонднуудһаа хүн зондо үгтэһэн түлөөһэнүүд болон хүнгэлэлтэнүүд 20,2 миллиард түхэригэй байгаа һаа, үнгэрэгшэ жэлдэ 26,4 миллиард түхэриг болоо. Пенсионернүүд гүрэнэй тэдхэмжэ дээрэ ажаһуунa; 4 миллион шахуу студент, һурагшад стипенди абадаг, хамтын байраар хангагдадаг; социальна страхованиин болон колхозуудай мүнгэ зөөреэр 7 миллион үлүүтэй ажалшад, тэдэнэй үхибүүд санаторинуудта, амаралтын гэрнүүдтэ, пионернүүдэй лагерьнуудта жэл бүри амардаг, аргалуулдаг; 7 миллион шахуу эхэнүүд тэдхэмжэ абадаг.

Гэр байра барилгада парти угаа ехэ анхарал хандуулдаг байгаа, хандуулнашье. Ехэ барилга хэнэбди: мянган хүн бүхэндэ абажа үзэхэ болоо һаа, США болон Франциинхида орходоо хоёр дахин, Англи болон Италиинхида орходоо хоёр үлүүтэй дахин олон квартира манай орондо баригдана. 50 миллион совет хүнүүд—Советскэ Союзай бүхы хүн зоной дүрбэнэй нэгэ хуби шахуунь—һүүлшын табан жэлэй турша соо шэнэ байрануудые абажа, толлоһон байна. Гэр байрын дуталдалгые ойрын арбан жэлэй турша соо зайсуулхын тулада парти, правительство горьтойхон хэмжээнүүдые абажа байна.

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Хүн түрэлтэнэй түүхэдэ анха түрүүн коммунизм тээшэ зам табиха агууехэ зол хуби бидэндэ, совет хүнүүдтэ, тудаба. «Коммунизм гээшэ үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдэй ниитэ арадай нэгэн зөөри болгогдоһон, обшествын бүхы гэшүүдэйнь социальна талаараа хүсэд тэгшэ эрхэтэй байдаг ангигүй ниитын байгуулалта мүн; энэ обществодо хүнэй али бүхы талаараа хүгжэхэтэй хамта саг үргэлжэ хүгжэжэ байгаа эрдэм ухаан болон техникын үндэһэ һуури дээрэ үйлэдбэрилгын хүсэнүүд ургажа, ниитын баялигай бүхы эшэ үндэһэниинь гүйсэдөөр билтаран хүгжэжэ, «хүн бүхэнһөө—арга шадалайнь зэргээр, хүн бүхэндэ—хэрэглэмжынь зэргээр» гэһэн агууехэ гол ёһон бэелүүлэгдэхэ юм» гэжэ партиин Программа соо хэлэгдэнэ.

Дэлхэй дээрэ эгээн үнэн һайн, зол жаргалтай общество байгуулхын тула түбхын түрүүн тэрэнэй материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха хэрэгтэй байна. Партимнай 20 жэлэй турша соо коммунизмын хүсэн түгэлдэр экономико бии болгохын тула манай ороной түйлаха ниитын үйлэдбэриин хэм хэмжээе шэнжэлхы ухаанай үндэһөөр тодорхойлоо: **промышленна продукциин хэмжээн зургаа дахинһаа бага бэшээр, хүдөө ажахын продукциин хэмжээн гурба хахад дахин нэмэхэ болоно.**

Энэ хэмжээндэ хүрэхэмнай лабтай! Шухала бүхы эрхэ нүхэсэл: ниитын эгээн түрүү байгуулалта, манай обществын моральна, политическэ нэгэдэл, байгаалиин барагдашагүй ехэ баялиг, эрхим зэргын промышленность, оньһожоруулагдаһан томо хүдөө ажахы, арад түмэндэ бүхы талаараа алба хэдэг түрүү эрдэм наука манайда бии.

Тиимэл ушарһаа Коммунистическэ парти совет арадтаа тон бата найдалтайгаар нигэжэ хэлэнэ:

— Советскэ Союзнай ойрын арбан жэлэй турша соо үйлэдбэрилэгдэдэг продукциин хүн бүхэндэ хүртэсынь талаар капитализмын эгээн хүсэтэй, баян орон гэгдэдэг США-е ахижа гараха; арад зоной энхэ баян байдалай хэм хэмжээн нилээд ехээр нэмэхэ; бүхы колхозууд болон совхозууд үндэр бүтээсэтэй, олзо ехэтэй ажахынууд болохо; болбосон гэр

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

Р-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгуулиин Окружной комиссинуудта эльгээһэн

НЭЭМЭЛ БЭШЭГ

доро гараа табигшад, КПСС-эй Центральэй гэшүүд, тус бүридөө ажалшадай элдэб анизацинуудһаа, обществонуудһаа, предай, колхозуудай, совхозуудай, эмхи зургаалективүүдһээ, мүн һунгагшадай һунгуутээхи суглаануудһаа һунгуулиин хэды окаанадые СССР-эй Верховно Соведэй депуидадуудаар дэбжүүлһэн эдэ округуудһаа р зүбшөөлөө үгэхые гуйһан бэшэгүүдые, нуудые абаабди.

Верховно Соведэй депутадта кандидадуудые дэбжүүлһэн предприятинуудай, колсовхозуудай, эмхи зургаануудай коллективын организацинуудта, бүхы һунгагшадта эн зүрхэнһөө баяр хүргэнэбди. Манай ммунизм байгуулха гайхамшагта Програмор бэелүүлхын түлөө бүгэдэ арадай тэмсэлон хүтэлбэрилдэг ленинскэ партиин гэ ехээр хүндэлһэнэйтнай, найдаһанайтнай зүрхэнһөө баяр хүргэнэбди.

ус бүридөө бидэнэр һунгуулиин нэгэ округха зүбшөөлөө үгэхэ аргатай байнабди. идэнэр КПСС-эй ЦК-да заабаринуудые даабди. Һунгуулиин иимэ округуудта һунзүбшөөлөө үгэхыемнай КПСС-эй ЦК дурад-

ЕВ Л. И. — Союзай Соведтэ, Бауманай округ, Москва город.
ОВ Г. И. — Союзай Соведтэ, һунгуулиин городской округ, Оренбург город.
Ф. Р. — Союзай Соведтэ, һунгуулиин Киург, Ленинград город.
ИН А. Н. — Национальностьнуудай Соведлиин Ивановска округ, РСФСР.
ЕН О. В. — Национальностьнуудай Соулиин Онежскэ округ, Карелиин АССР.
Н А. И. — Национальностьнуудай Соведлиин Ереванска— Ленинскэ округ, Армян-

ПОДГОРНЫЙ Н. В. — Союзай Соведтэ, һунгуулиин Киевскэ — Ленинскэ округ, Киев город.
ПОЛЯНСКИЙ Д. С. — Союзай Соведтэ, һунгуулиин Краснодарска округ, Краснодар город.
СУСЛОВ М. А. — Союзай Соведтэ, һунгуулиин Ленинскэ округ, Саратов город.
ХРУЩЕВ Н. С. — Союзай Соведтэ, һунгуулиин Калининска округ, Москва город.
ШВЕРНИК Н. М. — Национальностьнуудай Соведтэ, һунгуулиин Московско городской округ, РСФСР.
ГРИШИН В. В. — Союзай Соведтэ, һунгуулиин Орехово-Зуевска округ, Московско область.
РАШИДОВ Ш. Р. — Союзай Соведтэ, һунгуулиин Ташкентскэ—Ленинскэ һунгуулиин округ, Ташкент город.
МАЗУРОВ К. Т.—Союзай Соведтэ, Минск городой—Нэгэдэхи һунгуулиин округ, Минск город.
МЖАВАНАДЗЕ В. П. — Союзай Соведтэ, һунгуулиин Тбилисскэ — Первомайска округ, Тбилиси город.
ЩЕРБИЦКИЙ В. В. — Союзай Соведтэ, һунгуулиин Краснолучска округ, Луганска область.
ДЕМИЧЕВ П. Н. — Союзай Соведтэ, һунгуулиин Дзержинскэ округ, Москва город.
ИЛЬИЧЕВ Л. Ф. — Союзай Соведтэ, һунгуулиин Алма-Атинска — Ленинскэ округ, Алма-Ата город.
ПОНОМАРЕВ Б. Н. — Национальностьнуудай Соведтэ, һунгуулиин городской Сухумска округ, Грузиин ССР.
СПИРИДОНОВ И. В. — Союзай Соведтэ, һунгуулиин Смольнинско округ, Ленинград город.
ШЕЛЕПИН А. Н. — Национальностьнуудай Соведтэ, һунгуулиин Ташкентскэ—Октябрьска округ, Узбегэй ССР.

КПСС-эй ЦК-гэй заабаринуудые бидэнэр хүтэлбэри болгообди.

Депутадта кандидадуудые бүридхэлдэ абахадаа манай энэ мэдүүлгые документ гэжэ тоолохыень һунгуулиин Окружной тусхай комиссинуудые гуйнабди.

ЕЖНЕВ Л. И.
РОНОВ Г. И.
ЗЛОВ Ф. Р.
ОСЫГИН А. Н.
УСИНЕН О. В.
КОЯН А. И.
ОДГОРНЫЙ Н. В.
ОЛЯНСКИЙ Д. С.
УСЛОВ М. А.

ХРУЩЕВ Н. С.
ШВЕРНИК Н. М.
ГРИШИН В. В.
РАШИДОВ Ш. Р.
МАЗУРОВ К. Т.
МЖАВАНАДЗЕ В. П.
ЩЕРБИЦКИЙ В. В.
ДЕМИЧЕВ П. Н.
ИЛЬИЧЕВ Л. Ф.
ПОНОМАРЕВ Б. Н.
СПИРИДОНОВ И. В.
ШЕЛЕПИН А. Н.

Бүхы һунгагшадта—эрэгтэй, эмэгтэй хүдэлмэришэд бо…
колхознигуудта, советскэ интеллигенцидэ, Совет Арми…
Далайн-Сэрэгэй Флодой сэрэгшэдтэ

Советскэ Союзай Коммунистическ…
партиин Центральна Комитедэй
Х А Н Д А Л Г А

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта)

байрын талаар совет хүнүүдэй хэрэглэмжэнь гол түлэб хангагдаха; СССР дэлхэй дээрэ эгээн богони хүдэлмэриин үдэртэй орон болохо;

— хорин жэлэй үнгэрөөд байхада бүхы арад зондо эдлэл хэрэглэлэй, соёл культурын ашаг туһые элбэг дэлбэгээр хүртөөхэ коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури бии болгогдохо; советскэ обществомнай хэрэглэмжын зэргээр хубаарилха гол ёһо бэелүүлгэдэ туласа хүрэжэ ерэхэ, арад бүгэдын нэгэ янзын зөөритэй бололго удаа дараалан бэелүүлэгдэхэ; СССР дотор коммунис общество гол түлэб байгуулагдаха;

— хорин жэлэй турша соо хүн бүхэндэ хүртэдэг бодото олзо доход 3,5 дахинһаа ехээр нэмэхэ; түрүүшын арбан жэлэй эсэс тээшэ манай орон дотор бага түлөөһэ абадаг хүдэлмэришэд, алба хаагшад байхаяа болихо; нийтын фонднууд арба дахинһаа ехээр нэмэхэ;

— манай Эхэ орон хүн зоной эгээн хүсэд дүүрэнээр хангагдаһан, эгээн ехэ соёл болбосоролтой орон болохо.

.Ойрын дүрбэн жэл — коммунизм байгуулха агууехэ хүдэлмэриин шухала шата мүн. Совет арад долоон жэлэйнгээ түсэбые дүүргэхэ байна. 1965 ондо үйлэдбэрилэгдэхэ промышленна зүйлнүүдые 1961 онойхитой сасуулбал, 40 процентһээ бага бэшээр нэмэхэ байха. Промышленна шухала зүйлэй продукци, арадай хэрэглэмжын элдэб эд товар 1965 ондо хараалагдаһан даабарита тоонуудһаа ехээр бүтээгдэхэ. Эдеэ хоолой талаар хүн зоной хэрэглэмжэ бүрин хангагдаха.

Долоон жэлэй түсэб дүүргэгдэхэһээ гадна, мүн үлүүлэн дүүргэгдэхэ гэжэ бүри мүнөө этигэл найдабаритайгаар хэлэхэдэ болохо.

Коммунизмын һүр жабхаланта ордон совет арадай—хүдэлмэришэн ангиин, таряашадай, интеллигенциин оролдосотой шударгы ажалаар бодхоогдожо байна. Эдэнэй ажалайнь бүтээсын ехэ байха тума үг зорилгодоо хүрэхэ сагнай улам ойртоно! «Коммунизм ажалаар, ажалаар, олон миллион зоной ажалаар лэ байгуулагдаха байна» гэжэ Н. С. Хрущев XXII съезд дээрэ хэлээ һэн.

Партимнай баатар габьяата хүдэлмэришэн ангида, инженернүүд, техникүүд болон конструкторнуудта, промышленностиин бүхы хүдэлмэрилэгшэдтэ хандан, саашадаа техническэ дэбжэлтэ туйлахын түлөө, ажалай бүтээсэ улам дээшэлүүлхын түлөө, бүтээн гаргагдадаг зүйлнүүдэй өөрынь үные химдаруулхын, шанарыень һайжаруулхын түлөө, капитальна хүдэлмэридэ һомологдоһон мүнгэ зөөриие эгээн ашагтай һайнаар хэрэглэхын түлөө эсэшэ сусашагүй тэмсэхыень эдэниие уряална. **Арад бүгэдын социалис мүрысөө бүри үргэнөөр дэлгэрүүлэгты, эрдэм наукын, түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые үйлэдбэридэ бүри оролдосотойгоор нэбтэрүүлэгты, нөөсэ, арга боломжоёо хүсэд бүрин ашаглагты, предприяти бүхэнэй үйлэдбэриингөө түсэбүүд болон социалис уялгануудые дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ ябадал туйлагты!**

Газараа бүри һайнаар ашаглаха, газар таряалангаа болбосоронгы аргаар эрхилхэ, ороохо таряа, хлопок, кукуруза, сахарай свёкло, горох, бобы болон бусад эгээн үрэ ехэтэй ургамалнуудые ургуулжа абаха хэрэг хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ, хүдөө ажахын үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудые үргэлжэ дээрэнь оньһожоруулха, малай тэжээл элбэг ехээр бэлэдхэхэ, мал ажал хүгжөөхэ түсэбүүдэй дүүргэлтэ шууд нэтэрүүгээр хангаха хэрэгтэ оролдолго хэшээл гаргахыень алдарта колхозно таряашадые, совхозуудай хүдэлмэришэдые, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые партимнай уряална. **Колхозууд болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд хүдөө ажахын түрүү хүнүүдэй дүй дүршэлые үргэнөөр нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлжэ, хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилгэеэ олон миллион совет хүнүүдэй бодото дээрэнь үзэжэ мэдэрхээр бүри мүнөө жэлһээ эрид ехээр нэмээхэ ёһотой.**

Партимнай **коммунис байгуулалтын агууехэ хэрэгтэ саашадаашье бүхы хүсэ шадалаа зорюулхыень, совет арадтаа үнэн сэхээр алба хэхыень, эрдэм наукын саашанхи бадаралтын түлөө, шэнэ тодорхойлгонууд ба шэнжэлгэнүүдые үйлэдбэридэ хурдан түргэнөөр нэбтэрүүлхын түлөө тэмсэхыень, совет хүнэй габьяата хэрэгүүдэйнь һүр жабхалан ба һайн һайханиие, социализм болон коммунизмын һургаалай түгэлдэр илалтые литературын, искусствын зохёолнууд соо уран хурсаар харуулхыень** советскэ интеллигенциие — арадай гэгээрэлэй, элүүрые хамгаалгын, эрдэм болон соёлой, литература ба искусствын хүдэлмэрилэгшэдые уряална.

Мүнөөнэй совет хүнүүд коммунизмын үедэ ажаһууха гэжэ Коммунистическэ партимнай өөрынгөө Программа соо хүндэтэйгөөр соносхонхой. Энэнэй тулада хүсэн түгэс материально-техническэ үндэһэ һуури табихаһаа гадна, бүхы совет хүнүүдые коммунис ёһоной һайн һайхан мэдэрэлтэйгээр хүмүүжүүлхэ шухала болоно.

Гэхэтэй хамта коммунис ёһоной мэдэрэлэй өөрөө гэнтэ тэнгэриһээ буушахагүй байһаниинь элитэ. Иимэ мэдэрэл обществын аша туһада зорюулжа хэгдэдэг үдэр бүриин ажал хүдэлмэреэр, нийтын хүнүүдэй эдэбхитэй хабаадалгаар, оролдосотой нэтэрүү һуралсалаар, манай партиин ябуулдаг соёл сурталай үгаа ехэ, олон янзын хүдэлмэреэр бүридүүлэгдэн бии болодог байһаниинь элитэ.

БУРЯТ ҮНЭН
2-дохи нюур

Коммунис обществын хүниие хүмүүжүүлхын тулада капитализмын бүхы хог үлэгдэлнүүдые — ажалһаа хулжадаг, хулгай хэдэг, хомхолзон хэнтэглэдэг, архидадаг, хулигаантадаг, мүн ондоошье аягүй аараг ябадалнуудые сүм усадхан зайсуулха эрилтэ табигдана. Тиихын тула эрид шууд ябуулга хэхэ, хуулиин хүсэ, олониитын нүлөөнэй хүсэ хэрэглэхэ шухала. Энэ хэрэгтэ профсоюзууд, комсомол, арадай дружинанууд, һайн дуранай бүлгэмүүд, бүхы совет олониитэ хүндэтэй үүргэ дүүргэхэ ёһотой.

Хүндэтэ һунгагшад!

Гүрэн түрэ гээшэ бидэ өөһэдөө болонобди! Манай социалис гүрэн Октябриин революциин гал дүлэн соогуур пролетариадай диктатурын гүрэн болон мандаһан аад, мүнөө **арад нийтын гүрэн** болон хүгжөө гэжэ таанадай хэнтнайшье дүүрэн үндэһэ баримтатайгаар хэлэжэ шадаха байна. Олон миллион совет гражданинууд оронойнгоо хэрэгүүдые хүтэлбэрилгэдэ, ажахын болон соёл культурын байгуулалтые ударидаха хэрэгтэ бодотоор хабаадана.

Ямаршье буржуазна гүрэндэхи «демократи» гэдэгынь арад зондо хүсэрхэхэ халха болоно. Худал хуурмаг буржуазна «демократи» баяшуулда жаргалай үүдэн, дарлагдагшад, үгытэйшүүлдэ — занга нууга болоно. Ангиин хатуу шанга тулалдаан соогуур ажалшадай туйлаһан тон өөдэгүйхэн демократическа эрхэнүүдыешье буржуазна гүрэнүүд эбдэдэг, үгы хэхэ гэжэ оролдодог байна. Ехэ мүнгэтэнэй засагладаг, бүлэг баяшуулай зонхилдог оронуудые «сүлөөтэ» дэлхэй гэжэ империализмын номнолшод убай һэнгэргүйгөөр нэрлэнэ.

Теэд Советскэ Союздахи бодото эрхэ сүлөөдэ, хүнэй хүгжэн болбосоржо байһан байдалда капитализм юугээ сасуулан табижа шадаха юм? Үгытэйшүүлые баяшуулай мүлжэдэг, дээрмэдэдэг сүлөөе, олон миллион хүнүүдэй хүдэлмэриһөө «сүлөөрһэн ябадалые», алба налогуудай нэмэлгые, яаралтайгаар зэбсэглэлгые, үндэһэ яһатаниие газаашалан доромжолдог, демократическа эмхинүүдые хашадаг, мүрдэдэг ябадалаа сасуулха гү? Теэд тэрэнь ямар «сүлөөтэ дэлхэй» гээшэб? Энэнь сүлөөтэ дэлхэй бэшэ, харин эрхэ сүлөөгүй, ажал хүдэлмэригүй, боолшолго, дарлалгын дэлхэй байнал!

Манай орон дотор тад ондоо байдал, олониитын һайн һайхан харилсаан, бодото демократи, эрхэ сүлөө мандана. Социализмын лэ үедэ социальна ба национальна бүрин тэгшэ эрхэ, сүлөөтэ байдалай бадаралта, бүхы обществын хүсэл эрмэлзэлгэтэйнь хүн бүхэнэй хүсэл эрмэлзэлгын найралдан зохилдоһон байдал хангагдаха аргатай болоно. Социализмын лэ үедэ ажалша хүнүүдэй урда бүхы замууд нээгдээд, ажалша хүн бүхэн өөрынгөө ороной, тэрэнэй баялигуудай эзэнби, өөрынгөө хуби заяанай эзэнби гэжэ мэдэрнэ.

Социализм лэ олон үндэһэ яһатанһаа бүридэһэн Советскэ Союзай бүхы арадуудай бодото хани барисаанай һалбаран мандаха эрхэ нүхэсэл хангаа.

Хото болон хүдөөгэй олон миллион шэнэ хүдэлмэрилэгшэдтэ гүрэнөө хүтэлбэрилхэ һургуули шудалуулха зорилго табигданхай. Тиимэһээ мүнөө Соведүүдэй һунгалтын болохо бүхэндэ депутадуудай гурбанай нэгэнһээ үсөөн бэшэнь һэльбэгдэн шэнэлэгдэхэ юм. Соведүүдэй хүтэлбэрилхы зургаануудайхидшье ходо һэльбэгдэн шэнэлэгдэжэ байха болоно.

Соведүүдэй хүдэлмэрилэгшэд, тэдэнэй депутадуудай һунгагшадайнгаа урда ходо тоосоо хэжэ байхыень, найдабари харюулаагүй депутадуудые болзорһоонь урид дуудан бусааха эрхэеэ һунгагшадай бэелүүлхыень, депутадта кандидадуудай шадабари болон шанарые суглаанууд дээрэ, хэблэлдэ үргэнөөр, бүхы талаарнь зүбшэн хэлсэдэг байхые партимнай шухалада тоолоно.

Ажахын, соёл культурын, гадаадын политикын үндэһэн асуудалнуудаар парти, правительство арад зонтой хододоо зүбшэнэ, шухалын шухала хуулинуудай проектнүүдые ажалша нийтын зүбшэн хэлсэлгэдэ табина. Манай орон дотор хуули гаргаха үүсхэлэй эрхэ нийтэсоюзна, республиканска органуудаарнь дамжуулан профсоюзуудта, комсомолдо болон нийтын бусад организацинуудта үгтэнхэй.

Гүрэнэй засагай дээдэ орган болохо СССР-эй Верховно Соведэй үүргэнь һүүлэй жэлнүүдтэ ехэ болоо. Промышленностиие, хүдөө ажахые, гүрэнэй болон культурна байгуулалтые, гадаадын политикые хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ туһалһан, совет хуули гаргалгын гуримые һайжаруулһан хэдэ хэдэн хуулинуудые Верховно Совет баталан абаа. Верховно Соведэй саг үргэлжын комиссинууд министерствонүүдэй, ведомствонүүд болон ажахын организацинуудай ажал-ябуулгын хойноһоо хиналта хэнэ. Хилын саада тээхи оронуудай парламентаринуудтай Советскэ парламентын холбооиь нилээд үргэдөө.

Мүнөө гүрэнэй бүхы органуудай ажал-ябуулгадахи гол зүйл юуб гэхэдэ, ажалшадай нийтэ-политическэ эдэбхиие дээшэлүүлхэ, арад нийтын дунда эмхидхэлэй хүдэлмэри хэхэ, хүдэлмэрилэгшэдые зүбөөр шэлэн олохо, тэдэнэрые бодото хэрэгээрнь шалгаха, сэгнэхэ, парти, правительствын даалгабаринууд болон шиидхэбэринүүдые бодото дээрэ дүүргэлгые шалгаха ябадал болоно.

Манай гүрэнэй аппарадай соморхон, мэргэжэлтэй, юумэ саг сооиь бүтээдэг. албан хойрог, нобшо ябадалгүй байхыень парти туйлана. Совет гүрэнэй хуулинуудые дүүргэлгын хойноһоо нийтын саг үргэлжын ашаг ехэтэй хиналта эмхидхэхэ, арадай хиналтаһаа хэнэйшье зайлахагүй ябадал туйлаха хэрэгтэй. Нийтын хиналта халаа албан хойрог, нобшо ябадалтай, арадай баялигые хулгайлха ябадалтай тэмсэлэй шухала зэбсэг, арад нийтые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгын һургуули мүн.

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Үнгэрһэн дүрбэн жэл соо-уласхоорондын хэмжээн дээрэхи хүсэнүүдые хубаарилан табилгын, тэнсүүрилэй талаар шухала хубилалтанууд болоо. Дэлхэйн социалистическэ системэ бэхижээ, эб найрамдалай, арадуудай аюулгүй байдалай түлөө тэмсэлдэнь түрүү хүн түрэлтэнэй хүсэтэ түшэг тулгууринь болоо. Хоёр системын мүрысөөндэ социализм шиидхэхы шанартай илалтануудые туйлана, социализм капитализмда орходоо улам бүри булюу хүсэтэй болоно. Национально-сүлөөрэлгын тэмсэлэй хүсэн түгэс хүдэлөөн Азиин болон Африкын олохон орон доторхи хэтэ заяанай колониальна түрмэнүүдые бута сохёо. Латиин Америкын арадууд империалис мүлжэлгэдэ эсэргүү тэмсэлээ шангадхажа байна. Империализм бүхы арадуудай хараһаар байтар моральна талаараа гүнзэгы ехээр доройтоо.

Дайн сэрэг зайсуулагдажа шадагдаад, амгалан байдалай жаргалые арадуудай эдлэжэ байһан хэрэгтэ— энээндэ совет арад, манай парти, социализмын оронуудай аха дүү партинууд, бүхы коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй партинууд, уласхоорондын хүдэлмэришэн анги, бүхы оронуудай эб найрамдалда дуратай хүсэнүүд тон ехэ аша габьяатай байна гэжэ дэлхэйн үнэн сэхэ хүн бүхэндэ мүнөө элитэ болонхой.

Арадуудай хоорондо бата бэхи эб найрамдал хангахын тулада, Советскэ Союз уласхоорондын хиналта доро бүгэдэ нийтээрээ буу зэбсэг бултыень хуряаха гэжэ оролдоно. Арсалдаата асуудалнуудые шиидхэхын түлөө буу зэбсэг хэрэглэхэһээ бүгэдэ нийтээрээ арсаха гэжэ манай дурадхалнууд хараална. Энэ асуудалаар Советскэ правительство нэгэтэ бэшэ үүсхэл гаргаһан байха юм. Бүгэдэ нийтээрээ буу зэбсэг бултыень хуряаха тухай деклараци манай правительствые толгойлогшо Н. С. Хрущев 1959 ондо Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин Генеральна Ассамблейн XIV сесси дээрэ дурадхаһан байгаа. Энээниием бүхы дэлхэй дээрэ үргэнөөр дэмжэһэн юм. Зүгөөр империалис гүрэнүүд, нэн түрүүндэ дэлхэйн хархисуудай гол түшэг тулгуури мүн болохо Америкын империализм буу зэбсэг галзуу түргэнөөр бэлдэнэ. Тэдэнэр буу зэбсэг хуряаха тухай совет дурадхалнуудые бэелүүлгэдэ эсэргүүсэнэ, ядерна зэбсэг туршалгые болюулха тухай хэлсээнүүдые мухардуулаа, уласхоорондын байдалые орёо бэрхэ болгомоор ябуулгануудые хээ. Энэ ушарынь оронойнгоо аюулгүй байдалые бэхижүүлхын, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхын тулада, совет арадай хүсэл, нэгэн һаналтай дэмжэлгээр манай правительствые шухала хэмжээ абаха баатай болгоо.

Советскэ Союз Баруун Германиин һэргэн бодоһон милитаризмын ээрхэг түримхэй түсэбүүдтэ эсэргүү, дэлхэйн хоёрдохи дайнай үлэгдэлнүүдые усадхахын түлөө эршэмтэй шангаар тэмсэнэ. Германитай эбэй договор баталха хойшолуулашагүй шухала, тэрэнэй үндэһөөр Баруун Берлиндэхи байдалые гуримтай зохид болгохо гэжэ Советскэ правительствын олон тоото документнүүд дотор тэсэмгэйгээр тайлбарилагдаа.

Совет гүрэн национально-сүлөөрэлгын түлөө Азиин, Африкын, Латиин Америкын арадуудай үнэн зүб тэмсэлые хэлбэришэгүйгөөр дэмжэдэг байгаа, дэмжэхэшье байха. Советскэ Союзай үүсхэлээр Нэгэдэмэл Нацануудай Организаци колониальна оронуудта болон арадуулта бэеэ даанхай байдал олгохо тухай деклараци баталан абаа.

Хүсэн түгэс социалистическэ лагериин, эб найрамдалда дуратай социалисбэшэ гүрэнүүдэй, уласхоорондын хүдэлмэришэн ангиин, эб найрамдалай хэрэг хамгаалдаг бүхы хүнүүдэй нэгэдэмэл хүсөөр дэлхэйн шэнэ дай зайсуулжа болохо байһыень уласхоорондын байдалай хүгжэлтэ эли тодоор харуулна.

Советскэ Союзай Коммунистическэ парти нийтын элдэб байгуулалтатай гүрэнүүдэй энхэ тайбанаар зэргэ оршон байлгын политика саашадаашье эдэбхитэйгээр, эрид шууд бэелүүлхэ, бүгэдэ нийтээрээ буу зэбсэг бултыень хуряахын түлөө, шэнэ дай зайсуулхын түлөө тэмсэхэ, ээрхэг түримхэйшүүлэй аашануудые һэримжэтэйгээр хараха, оронойнгоо бэеэ хамгаалха хүсые бата бэхи байлгаха, эрхэ сүлөөгэ… даанхай байдалай түлөө дарлагданги а… гин тэмсэлые дэмжэхэ, дэлхэйн социал… темын оронуудтай, бүхы арадуу… эб… болон хани харилсаае бэхижүүлхэ.

Коммунизм тээшэ агууехэ дабшалта… нүүдые КПСС-эй Программын эдэ ү… жуулна:

«Коммунизм болбол бүхы хүнүүдые с… тэгшэ эрхэгүй байдалһаа, элдэбын дарл… гэһөө, дайнай уршагта аюулһаа зайс… үүргэ дүүргэнэ, газар дэлхэй дээрэхи б… **Амгалан байдал, Ажал, Эрхэ сүлөө, Ад… Аха дүүгэй холбоон болон Зол жаргал…**

Хүндэтэ нүхэд, һунгагшад!

Үнгэрэгшэ һунгалтануудһаа хойшонх… агууехэ Ленинэй байгуулһан Советскэ… мунистическэ партиин үгэ хэрэг хоёрой… гасадаггүй байһыень бүхы совет хүнүүд… руулаа. Партиин хараалһан бүхы юум… бэелүүлэгдэнэ. Иимэ байгаа, саашалаа… ха! Арад зондо үнэн сэхээр алба хэхэһэ… Ленинэй партида үгы, байхашьегүй. **…бол арад зоной аша туһада оршожо… рээндэ алба хэлгые ажаябадалаймнай… мүн гэжэ тоолодог»**—гэжэ КПСС-эй… дотор хэлэгдэнэ. Ажалай юрын үедэ, … туршалгануудай болон хүхюу баярайш… партимнай арадтай ходолоо хамта я… ябанашье, тэрэнэй хүсэл зоригые, тэ… аша хэрэгые бэелүүлнэ.

Ажабайдалаар, социализмын илалты… лэй дүй дүршэлөөр шалгагдаһан комм… лон партийнабэшэ хүнүүдэй холбоо б… дэр ехэ хүсэн, парти арад хоёрой бата… тодо гэршэ мүн болоно. Мүн мүнөөшье… ческэ парти СССР-эй Верховно Соведт… галтануудые партийнабэшэ хүдэлмэри… шадтай, интеллигенцитэй эблдэршэгүй… саатайгаар, бата нэгэдэлтэйгээр хэхэ б…

Коммунистнуудай, мүн партийнаб… нийтын кандидадуудай—СССР-эй Вер… депутадуудта кандидадуудай түлөө … үдэр нэгэн һаналтайгаар дуугаа үгэхы… стическэ парти бүхы һунгагшадые уря…

Өөһэдынгөө дүүе коммунистнууд бо… бэшэ хүнүүдэй бата нэгэдэлэй кандида… лөө, таанар КПСС-эй XXII съездын тү… бэринүүдые хэрэг дээрэ бэелүүлхын түл… ороной хүсэ шадалые бэхижүүлхын … жаргалта байдалые саашадань һайжа… бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалые бэ… лөө үгэхэ байнат. Коммунистнууд бо… бэшэ хүнүүдэй бата нэгэдэлэй кандида… эй Верховно Соведтэ нэгэн һаналтай… таанар манай ороной арадуудай олонаш… булын хэды хатуу нэгэдэлтэй, бата б… Коммунистическэ партиие болон Совет… ствые тойрон совет арадай хэды нягта… үшөө дахин харуулхат.

Нүхэд һунгагшад!

Манай ороной дээдэ орган бологшо… ховно Соведые 1962 оной мартын 18-да… тэн байһан өөһэдынгөө уялгые дүүргэх… эй Центральна Комитет таанарые уря…

Бултадаа һунгалтануудта хабаадал…

Коммунистнууд болон партийнабэш… та нэгэдэлэй шэнэ илалтын түлөө!

Газар дэлхэй дээрэхи эб найрамдал… хүнүүдэй зол жаргалай түлөө эрэлхэг … хэлбэришэгүйгөөр тэмсэгшэ, коммуни… ша совет арад мандаха болтогой!

Марксизм-ленинизмын туг доро, Ко… партиин шалгагдамал хүтэлбэри доро … мунизмын хүсэд илалта тээшэ дабша…

Советскэ Союзай Коммунистич…
партиин Центральна Комит…

КПСС-эй обкомдо, Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ …

1961 ондо адууһа малһаа ашаг шэмэ ехээр абажа, гүрэндэ худалдахын түлөө р… аймагууд болон колхоз, совхозуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй д…

1961 ондо адууһа малһаа ашаг шэмэ ехээр абажа, гүрэндэ худалдаха социалис уялгын дүүргэлтын дүнгые хаража үзөөд, КПСС-эй обкомой бюро, Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Совет **ингэжэ тогтообо:**

1. Малайнгаа тоо толгойе түргэн олошоруулжа, ашаг шэмыень эрид дээшэлүүлээд, тэрэниие гүрэндэ элбэгээр худалдаха социалис уялгаяа эрхимээр дүүргэһэн эдэ аймагуудта Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, КПСС-эй обкомой дамжуулгын Улаан туг барюулха гэбэл:

а) **Закаменай аймагта** (КПСС-эй райкомой секретарь нүхэр **Тюменцев,** аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Попов**) 300 түхэригэй нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар барюулха. Энэ аймагай ажалшад гүрэндэ мяха худалдаха жэлэйнгээ түсэб 101 процент дүүргэжэ, 1960 онойхидо орходоо 11 процентээр ехэ мяха абаа. Мүн гүрэндэ һү худалдаха түсэбөө 106, нооһо—100, үндэгэ — 103 процент дүүргэһэн байна. Энэ үе соо эбэртэ малаа 3 процентээр, тэрэ тоодо үнеэдээ — 12, гахайнуудаа—6, адуу мори, шубуудайнгаа тоо 2 процентээр олошоруулжа шадаа.

б) **Ахын аймагта** (КПСС-эй райкомой секретарь нүхэр **Хандуев,** аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Гулгонов**) 200 түхэриг хэмжээнэй хоёрдохи мүнгэн шантайгаар барюулха. Тус аймаг гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 100,7 процент дүүргэжэ, 1960 онойхитой сасуулхада, 13 процентээр ехэ мяха худалдаа. Тэрэшэлэн һү худалдаха түсэбөө 117, нооһо—113 процент дүүргээд, эбэртэ бодо малайнгаа тоо толгойе 3 процентээр, хонин һүрэгөө 6 процентээр олошоруулаанхай.

2. Нийтын адууһа малай ашаг шэмые дээшэлүүлжэ, тэрэниие гүрэндэ ехээр худалдаһанайнь түлөө эдэ ажахынуудта Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, КПСС-эй обкомой Хүндэлэлэй грамота 100 түхэригэй нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар барюулха гэбэл:

а) Яруунын аймагай **«Комсомольский»** совхоздо (совхозой директор нүхэр **Николаев,** главна зоотехник нүхэр **Дашибалов**). Энэ совхоз гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 101 процент, һү —116, нооһо—111 процент дүүргэжэ, бүхы эбэртэ бодо малайнгаа тоо толгойе 31 процентээр, тэрэ тоодо үнеэдээ —54, хонин һүрэгөө— 23, адуу моридоо—10 процентээр олошоруулаа.

б) Закаменай аймагай **«Байкал»** колхоздо (колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **Бабалаев,** парткомой секретарь нүхэр **Ванчиков,** зоотехник нүхэр **Цыренов**). Тус колхоз гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 100,1 процент, һү—111,1 процент, нооһо—154 процент дүүргээд, 1960 онойхитой сасуулхада, бүхы … малай … лээд … на.

3. … **Исинг…** хозой … **Машан…** секре… **чиков,** … нүхэр … публи… дэй С… обкомо… грамот… хоёрдо… тайгаа… совхоз… далда… проце… һо—1… гэжэ, … 13 пр… до үн… мориде… тээр, дахин…

[СС]С-эй ЦК-гэй Пленумые угтуулан

[...]льда үшөө [...] һаагдаха

[...]йгша ондо «Друж[...]й гурбадахи отде[...]лишад ехэ уялга[...]д, тэрэнээ дүүргэ[...]оо бүхы хүсэеэ эл[...]нхай.

[...]рүүшын һара—ян[...] дүнгөөр Зүүн То[...] Номто гэдэг га[...] байдаг һаалиин [...]нарынгаа даалга[...]лэн дүүргэжэ, кол[...]түрүү һуури эзэл[...]э комсомол баса[...]-Ханда Будаева [...]итр һү һаажа, мү[...]рүү зэргэдэ га[...]үндэлэн Номтын [...]агшань Б. Луб[...]лхозой правлени, [...]улаан туг барюу-

[...]э гурбадахи отде[...]шад СССР-эй [...]ведэй һунгалтые [...]рысөөндэ эдэбхи[...]аадалсажа, фев[...]үшөө ехэ һү һаа[...]о оролдожо байн-

Д. Ванжилова.

ХУРЬГАДТА ШЭЛБҮҮҺЭНЭЙ ШҮҮҺЭ УУЛГАНА

Ажахын тоосоондо оруулагдаһан Чесанын совхозой (Хори) хоёрдохи отделениин хонишодой гурбан бригадануудта жэлэй эхинһээ хойшо 1844 хурьга абтаад, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдэжэ байнхай. Содном Холхоровой даадаг бригадада 1635 эхэ хонин харууһалагдана, тэдэнэйнь 700 гаран хурьгалаа. Налсалма Дулмаевай бригадынхид 600 гаран хурьгатай болонхой.

Тиихэдэ Данзан Маладаевай хүтэлбэрилдэг бригадын ажалые тэмдэглэхээр. Эндэхид үбэлжэлгые эмхитэйгээр бэлдэжэ угтаһан, хото хорёонуудаа һайса заһа-барилжа дулаалһан байгаа. Үбһэ тэжээлшье элбэгтэй. Мүнөө үедэ 1670 эхэ хонидһоонь 523 хурьган абтаад, үхэл гарзада оруулагдангүйгөөр түлжүүлэгдэнэ.

— Январиин эхинһээ хойшо хониднай хурьгалжа эхилээ һэн. Ажалай энэ харюусалгатай, сүлөөгүй сагта унтаха нойргүйгөөр ажаллажа байнабди,—гэжэ хонишон Маладаев хөөрэнэ.

Түрүүшээр хэдэн үдэрэй туршада эхэтэеэ сугтаа байжа томошоржо байһан хурьгадтань һайхан үбһэ үгтэдэг, мүн талха тарьяанай зүйлөөр, минеральна тэжээлээр дутаагдадаггүй юм. Үдэр бүри нарһанай шэлбүүһэ хонидто эдюулэгдэнэ. Нарай хурьгадта бусалгагдаад шүүһэнь уулгагдадаг. Бригадын хонишод Ч. Баярова, С. Намсараева, Д. Пунцыкова, Г. Рабданова, Е. Бафина гэгшэд шуран бэрхээр ажаллана.

Үдын хонишон Димит-Ханда Лубсановагай хүтэлбэрилдэг бригадын хандалга бэшэгтэй танилсаад байхадаа эндэхид бүри ехэ зорилгонуудые табинхай. 1962 ондо бригадынхид нэгэшье хони һубайруулангүйгөөр хурьгалуулха, хонин бүриһөө гурбан килограммһаа доошо бэшэ нооһо хайшалха юм.

К. Жалсараев.

ХҮНДЭТЭЙ АМАРАЛТА

Үбгэ наһан болотороо үни удаан сагта советскэ органуудай хүтэлбэрилхы тушаалда ябатараа, пенсионер боложо амаралтада гараха гээшэ ямар һайхан зол жаргал гээшэб!

Утаата-Далахайн сомоной Советэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшээр олон жэлдэ хүдэлһэн Буда Шагдуровичые Гармаевые нютагайнь нүхэд, айл аймагуудынь амаралтадань үдэшэбэ.

Энээнһээ гадна Буда Шагдуровичай гэр бүлэдэ үшөө нэгэ ехэ баясхаланта һайхан ушар болоо. Буда Шагдуровичтан айл боложо, хуби заяагаа ниилүүлһэн үеһөө хойшо аяар арбан үхибүү хүмүүжүүлһэн байна. Эдэ арбан хүүгэдэй эжы Ханда Гармаевнада мэнэ һая «Эхэ-Герой» гэһэн алдар нэрэ олгогдожо, «Эхэ-Герой» гэжэ алтан орден, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй грамота гартань барюулагдаа.

Тэсгэн Утаата-Далахайн сомоной Советэй сесси үнгэрбэ. Тэрэ сесси хадаа нүхэр Гармаевай амаралтада гараһантайнь дашарамдуулан гүйсэдкомой түрүүлэгшын уялгаһаа сүлөөлхэ зуураа, үшөө үндэр наһа наһалжа, жаргажа һуухыень юрөөгөө.

Ш. Шойдоков,
хүдөө бэшэгшэ.
Закаменай аймаг.

ГҮРЭНЭЙ ЗАХИРГААН БА ОЛОНИИТЫН ЭМХИНҮҮД

> «КОММУНИЗМДА ОРОЛГО БОЛБОЛ ГҮРЭНЭЙ БА АЖАХЫН АППАРАДАЙ АЖАЛ-ЯБУУЛГЫЕ САГ ҮРГЭЛЖЭ НАРИЖУУЛАН ҺАЙЖАРУУЛХЫЕ, ЭНДЭ ДЕМОКРАТИЧЕСКА ҮНДЭҺЭ БА ОЛОНИИТЫН ЭХИ ҺУУРИ ХҮГЖӨӨХЭ ЭРИЛТЭ ТАБИНА».
>
> КПСС-эй Программаһаа.

Һүүлэй жэлнүүдтэ илангаяа КПСС-эй XX съездһээ хойшо ороноо хүтэлбэрилгын шэнэ онол аргануудые нарижуулан һайжаруулха, ганса нэгэн хүндэ һүгэдэн шүтэлгын үедэ ушарһан хорото хойшолонгүудые эсэслэн усадхаха, ленинскэ гол ёһонуудые һэргээн байгуулха ба советскэ демократизмые дэлгэрүүлхэ, үргэдхэхэ талаар партимнай тон ехэ хүдэлмэри хэһэниинь элитэ.

Мүнөө үедэ Коммунистическэ парти, Совет гүрэнэй шууд сэхээр бэелүүлжэ байгаа политическэ үзэл баримтые XXII съезд бүрин һайшааха зуураа, түүхэтэ шэнэ оршон байдалда хүгжэлтынь саашанхи хараа зам тодорхойлоо. Һүүлэй үедэ манай партиин, тэрэнэй Центральна Комитедэй үүсхэлээр бэелүүлэгдэһэн гүрэн түрын удха шанартай шухала хэмжээ-ябуулганууд, тодорхойлон хэлэбэл, промышленность болон хүдөө ажахын хүтэлбэриие эрид һайжаруулга, нютагай мэдэлтэй органуудай эрхэ түлөөлэлгыень үргэдхэлгэ, засаг, захиргаанай шиидхэдэг зарим хэрэгүүдые Советүүд болон ниитын эмхинүүдтэ дамжуулан үгэлгэ — эдэ бүгэдэ хэмжээ-ябуулганууд бэелүүлэгдэжэ байна. Мүн тэрэшэлэн гүрэнэй аюулгүйе сахиха хэрэг, сүүд, прокуратура мэтын органуудай ажал-ябуулгые улам нарижуулан һайжаруулха талааршье горьтойхон юумэ хэгдэнэ.

«Манай политическэ системые саашадань нарижуулан һайжаруулха зорилгые дүүргээбди гэжэ тоолоногүйбди... Бүгэдэ арадай гүрэниие түгэс бэхижүүлхын ба хүгжөөхын тула, гүрэнэй органуудые хинаха ба хүтэлхэ хэрэгтэ арад ниитые олоорнь хабаадуулхын тула хэрэгтэй юумыень хуу хэхэ ёһотойбди» гэжэ КПСС-эй XXII съездэ хэһэн элидхэл соогоо Н. С. Хрущев онсолон тэмдэглээ һэн.

Хүгжэлтынгөө дээдэ шатада гараад байһан манай гүрэн бүхы түхэл маягаараа олониитэ арад зоной засаг мүн. Засаг түрын түлөө арадай тэмсэлэй органууд боложо, революциин гал дүлэн соогуур түрэн гараһан Советүүд болбол имагтал арад бүгэдые хамтаруулһан эмхи, тэрэнэй нягта жагсаалые бодотоор элирүүлэгшэ хүсэн мүнөө болоо, олон миллион хүнүүдэй олониитын ажал-ябуулгын бодото һургуули боложо ерээ. Хүн түрэлтэнэй хүгжэлтын түүхэдэшье хүнэй сүлөө болон эрхэ түлөөлэлгын иимээр ургаһан ябадал огто байгаагүй юм!

Жэл ерэхэ бүри эрхэтэн бүхэниие Советүүдэй хүдэлмэридэ элсүүлэн хабаадуулха талааршье, мүн юрэнхы дээрээшье һунгагшадай тоо улам ургана. Зэргэсүүлхын тэдыдэ хэдэн жэшээ харуулая. Хэрбээ 1917 ондо — Совет засагай тогтоһон жэл бүгэдэ арадай һунгалтада оройдоо 40 миллион хүнүүдэй хабаадаһан һаа, хорин жэл үнгэрөөд байхада—1937 ондо 2 дахинһаа үлүү, харин 1961 ондо дүн хамта 140 миллион шахуу һунгагшад хүндэтэ нангин эрхэеэ эдлэһэн байха юм. Гэхэ зуура ажалшад һунгалтада юрэл хабаададаг бэшэ, харин тэрэниие ажалай болон политическэ дэбжэлтээр үнгэргэдэг байха юм. Бодото арадай засаг түрые улам олониитын түхэлтэй болгохын зорилгоор һүүлэй жэлнүүдтэ 2 миллион шахуу комиссинууд байгуулагдаһан, тэрээндэнь 8 миллион гаран хүн зон хабаадалсана.

Тиимэ болохолоороо, гүрэн түрын хэрэгтэ ажалшадые бултыень толгой тоолон хабаадуулдаг болохо тухай агуу ехэ Ленинэй табиһан зорилго мүнөө бодото дээрээ бэелүүлэгдэжэ байна бшуу. Нёдондо нютагай Советүүдтэ дүн хамта 1 миллион 822 мянган хүн арадай һунгамалнуудаар томилогдоһон, тэрэ тоодо манай республикаһаа 6 мянга гаран эрхимэй эрхим хүбүүд, басагаднай дэбжүүлэгдэһэн байна. Үргэн уужам орон доторнай бүхыдөө 20 миллион шахуу эрхэтэн Советүүдэй эдэбхитэд юм. Дээрэ дурсагдаһан тоо, баримтанууд тон түрүүн юун тухай хэлэнэб гэхэдэ, манай Эхэ ороной коммунизм тээшэ түгэс алхамаар дабшаха бүри социалистическэ демократиин гол ёһонуудай улам хүгжэжэ, ёһото олониитэ арад зоной засагай түхэл шэнжэтэй болоһоной толотомо гэршэнь болоно.

Манай орондо коммунизм үргэн далайсатайгаар байгуулгын үедэ Советүүдэй үүргэнь бүри дээшэлхэ юм. «Ушар иимэһээ ёһото арадай засагые шэнжэлэн харуулхадаа, экономическа ба социальна ажабайдалые ударидаха бодото хүдэлмэри бэелүүлдэг «ажалша нэгэдэлнүүд» болохо юм гэжэ Маркс Ленин хоёр хэлэдэг һэн. Советүүд саашадаа хүгжэхэдөө эгээл тиимэ болохо байна. Засаг түрын ба гүйсэдхэхэ органуудай мүнөө шиидхэдэг олон асуудалнуудые Советүүд ба тэрэнэй комиссинууд өөһэдөө сэхэ шиидхэдэг болохо юм» гэжэ КПСС-эй Программа соо хэлэгдэнхэй.

Манай парти орон дотороо коммунизм байгуулгын үндэһэн гол зорилгонуудые шиидхэхэдээ, «гүрэнэй ажал-ябуулгада олон түмэн ажалшадые шадаал һаа олоорнь хабаадуулха, тиигээд тэдээгээр дамжуулан засаг түрэеэ эрхилхэ хэрэг түйлахые» В. И. Ленин угаа ехэ удха шанартайда тоолодог һэн. Ушарынь депутат бүхэн түд бүридөө тусхай даабаритай байдаг гээшэ ааб даа. Тэдэнэй олонхинь өөһэдынгөө үүргэ уялгые үнэн сэхээр дүүргэнэ. Ажалаараа шалгаржа, арадтаа магтуулагшадые эндэ бултыень дурдахын тон аргагүй бшуу. Тиимэһээ Улан-Удын коммунис ажалай нарин сэмбын фабрика дээрэ үнинһөө хойшо хүдэлдэг, Октябрьска райсоветэй депутат Любовь Дмитриевна Буршина тухай товшо тэдыхэнээр дурдаябди. Бусадһаа юугээрээшье тон илгаагүй, юрын ажалша бүлэдэ түрэһэн энэ басаган мүнөө засаг түрын хэрэг шиидхэлсэнэ бшуу. Тиимэл тула хамта хүдэлдэг ханинарынь элдэб эрилтэ гуйлтатайгаар «зарсадаа» хандадаг, һанажа ябаһан сэдьхэл бодолоо үнэн зүрхэнһөө хубаалдалсадаг юм. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ ажалдаашье, сүлөөтэйшье сагтаа хододол зонойнгоол дунда байдаг хүн. Һанаад, бодоодшье үзыт, Любын буурал толгойтой эхэнь иимэ һайхан арюухан зам, атаархама хуби заяан тухай эдир залуудаа шэбшэһэн байгаа ха гү? Үгы ааб даа. Иимэ жабхаланта үе саг гээшэ одоол үльгэрэй жэшээтэй байгаа ха юм!

Буршина шэнги олон миллион арадай һунгамалнууд түрэ засагла түлөөлнэ бшуу.

(Үргэлжэлэлынь 4-дэхи нюурта)

[Ү]РГАН ХҮГЖЭНЭ [...]РАЛДАЙ НЮТАГНАЙ

[...]н совет хүнүүд [...] үедэ ажаһуу[...] парти баяр баяс[...] соносхобо. [...]нэ Программаар [...]н асари ехэ тү[...] арадай дунда [...]үрүүлнэ, ажалай [...]үүд тээшэ уряал-

[...]эйнгээ түсэб бол[...]д дүүргэхын тү[...]арадай тэмсэлдэ [...]най оролсожо, [...] дүрбэдэхи жэл[...]475 центнер мя[...]нер һү, 560 цент[...]0 мянган үндэ[...]тнер ороохо та[...]усад продуктнуу[...]ха гэһэн уялга [...]майн оролдожо [...]ялгамнай таряа[...]ктар бүриһөө 75 [...]үриин 100 га бү[...]тнер мяха абаха [...] түрүүшын ал-

[...]энэ Программа [...]эй туршада хото [...] хоорондохи со[...]омическа, куль[...]далай илгаанууд [...]ажа, хүдөө тос[...]той адли болбо[...] хүдөөгэй томо [...]о гэжэ хэлэгдэнэ.

[...] колхозой олзо [...]жа, ажалшадай [...]жаһуудал улам [...]960 ондо колхоз[...]лөөһэнлэ ороо [...]нгоо баян һуу[...]о тума гэшүүд[...] хубида үлүүсэ [...]эглэхэ, мал алуу[...]рихаяа арсадаг [...]эрэгшэ жэлһээ [...] бүхэн хубиингаа [...] орондо 0,50 га [...]эгэ-нэгэ үнеэтэй [...]шиидээ.

[...]да орохо түрүү[...] жэлэй туршада [...]жаһуудалай та[...]омнай юун хэг[...]э эхилээб гэжэ [...] хүрэнэ. Колхо[...]алдай тосхон таринигдахаар бэшэ болотороо хубилха 1963—65 онуудай туршада 250 хүнэй һуудалтай хоёр дабхар типовой культурын байшан хирпиисээр баригдаха. Тэндэ ууралаар дулаасуулагдадаг библиотекэ, фойе, уншалгын зал, стационарна хоёр кино түхеэрэлгэ, буфет хүдэлхэ. Мүнөө байшангайнь һуури табигдажа эхилэнхэй. Гадна жэлэй дүрбэн сагта таһалгаряагүйгөөр хүдэлжэ байха үхибүүдэй сад, ясли, интернат-һургуули, гостиница, столово больница, нарайлалгын гэр, бани, пекарни гэхэ мэтэ барилганууд бодхоогдохо. Хараалагдаһан культурна ажаһуудалай барилганууд, колхознигуудай гэрнүүд ууралаар дулаасуулагдаха. Мүн бригада, фермэ бүхэндэ клуб, библиотекэ, культбаза, үхибүүдэй сад, яслинууд, столово, бани баригдажа, ашаглалгада үгтэхэ юм. Бүтүү гэжэ нютагта колхознигуудай амаралтын байшан баригдаха. Ясли, сад, интернадта байдаг үхибүүд, холын малшад, үндэр наһатай гү, али инвалид болоһон бүхы гэшүүд столовонуудта түлөөһэгүйгөөр эдеэлдэг болохо.

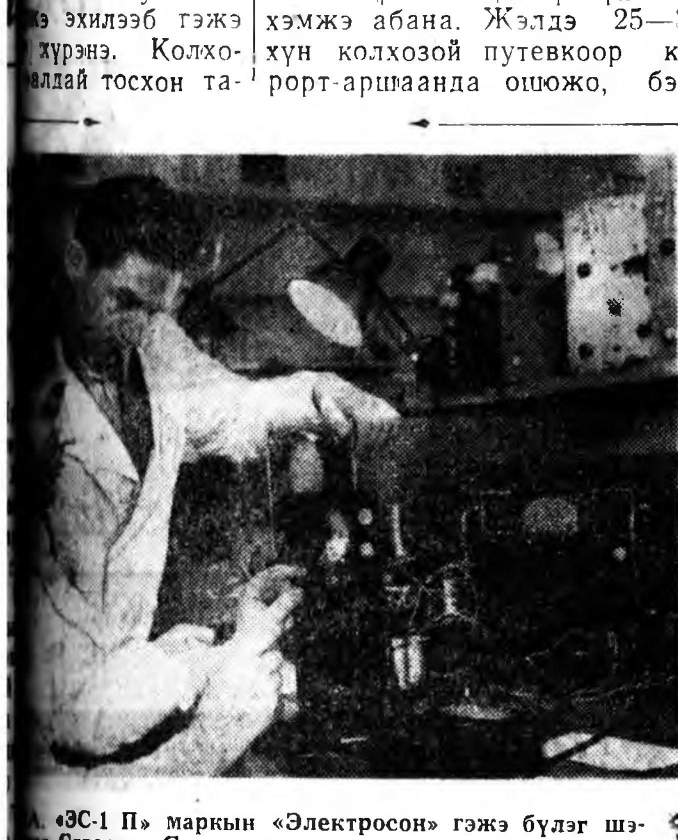
Гэрэй эзэн эхэнэрнүүдэй гэртэхи ажал хүнгэдхэхын тула колхозой амбаар, столовоһоо химда сэнтэйгээр хэрэгтэй эдеэ хоолой зүйлнүүд үгтэхэ байха.

Түсэбөөр хараалагдаһан барилгануудай бодхоогдожо эхилэнхэй. Байгша ондо Хүһөөтын бригадада 120 һууритай клуб, библиотекэ, 2-дохи бригадада үхибүүдэй ясли ашаглалгада үгтэхэ. 1958 онһоо механизаторнуудай хүүгэд намарай үедэ яслида түлөөһэгүйгөөр эдеэлдэг болонхой. Энэ үе соо 3 культбаза, 2 һургуули, интернат баригдаа. Нэгэ айлай олон үхибүүд интернадта абтахадаа түлөөһэнь иимэ гуримаар тодхогдонхой. Жэшээнь, нэгэ бүлын 2 үхибүүдэй нэгэниинь 50 процент, гурба һаа түлөөһэнһөө сүлөөлэгдэнэ. Үндэр наһатай гү, али бэе муутай инвалид болоһон колхознигууд хамтын зөөриһөө түлбэригүй тэдхэмжэ абана. Жэлдэ 25—30 хүн колхозой путевкоор курорт-аршаанда ошожо, бэеэ аргалдаг. Колхозой гэшүүн бүхэн алба хаагшадтал адли жэл бүри амаралтада гарадаг, мүн гэр байшан барихын тула ссуда абадаг.

Колхозоймнай партийна организаци ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхын түлөө ехэхэн оролдолго гаргана. Түрэл партиингаа съездын шиидхэбэринүүд эй гүнзэгы удхые хүн бүхэндэ ойлгуулхын түлөө хүдэлмэри ябуулагдана. Колхознигуудай дунда агитатор-пропагандистнар В. Братенькова, А. Кузьмина, И. Калашников, Л. Вшивкова болон бусад элдэб лекци, хөөрэлдөө ажабайдалтай нягта холбоотойгоор ябуулна. Олон коммунистнууд үбэлжэлгын үедэ фермэ, отарануудта эльгээгдээ. Мүнөө 65 гэшүүдэй 25-нь сэхэ мал ажал дээрэ ажаллана.

Колхозой коммунистнууд партийнабэшэ үргэн ниитэ ажалшадаа хүтэлбэрилэн, хараалһан 10 жэлэйнгээ түсэб бэелүүлжэ, эдеэ хоолой зүйлнүүдые элбэг дэлбэгээр абаха, гүрэндэ худалдахын түлөө хүсэ шадалаа гамнангүй ажаллаха.

И. Гаврилин,
Мухаршэбэрэй «Забайкалец» колхозой парткомой секретарь.

... «ЭС-1 П» маркын «Электросон» гэжэ бүлэг шэ[...] Советскэ Союзда анха түрүүн электромедицин[...] заводто һаяхан бүтээгдээ. Хүниие зорюута ун[...]ыень эргалхын тулада энэ аппарат хэрэглэгдэхэ [...]арадые совет болон гадаадын оронуудай мэргэ[...] һонирхоно. США-да «ЭС—1 П» аппарадые бүтээ[...] Америкын фирмэнүүд худалдажа абаа. ЗУРАГ ДЭЭ[...] болон Канадада эльгээгдэхэеэ байһан «ЭС—1 П» [...]ые регулировщик П. С. Ржанов (зүүн гарһаа), уча[...] И. Я. Абрамович шалгажа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

УКРАИНЫН ССР. **Волынска областиин Локачинска районой Корытница гэжэ тосхоной хүн зониие культурно-ажаһуудалай талаар хангалга һайжаржал байдаг. Оёдолой болон сабхиин мастерскойнууд, чайна эндэ нээгдээ. Колхозой бүлэ бүхэн удаадахи үдэртэ бүлынгөө бүхы гэшүүдтэ обед бэлэдхэхэ захил чайнада хэжэ шадаха байна. Энэ захилынь нарннаар дүүргэгдэдэг юм.** ЗУРАГ ДЭЭРЭ: **«Заря коммунизма» гэжэ колхозой фельдшер Владимир Ремарчук, тэрэнэй бүлын тэшүүд чайнын тогоошон Надежда Желовагада захил хэжэ байна.**

ТАСС-эй фотохронико.

ДЭБЖЭЛТЭ

КПСС-эй шэнэ Программа, XXII съездын бусад документнүүд дотор Советүүдэй ажал-ябуулга, мүн тэдэниие улам саашадань хүгжөөхэ асуудалнууд тухай тон гүнзэгы удхатайгаар харуулагданхай. Тэндэ заагдаһанай ёһоор, нютагай Советүүдэй, тэдэнэй гүйсэдхэхы органуудай үүргэ бүри дээшэлхэ, харюусалганшье ехэ болохо.

Хүдөө ажахые хүгжөөхэ, арад зоной ажаһуудал һайжаруулха хэрэгтэ хүдөө нютагуудтахи Советүүд гол анхарал оролдолгоёо хандуулха уялгатай. Партиин эдэ захяа заабариие үндэһэ болгон, манай Уланай сомоной Совет харьяата КПСС-эй XXII съездын нэрэмжэтэ колхозой ажахые эрид түргөөр хүгжөөхын тула зарим тэды хүдэлмэри бүтээжэ байдаг.

Артелиин гол баялиг болохо газар гээшые зүбөөр, гуримтайгаар ашаглаха гэһэн асуудалда анхаралаа нэн түрүүлэн табинабди. Тарьяалангай газарай хубаарилга дахин харагдажа, ургаса тэжээл ехээр үгэдэг ороохото ургамалнууд, кукуруза болон бусад горьтойгоор таригдадаг болохонь. Колхозой тарьяалангай болон сабшалангай газар мүнөө гурбан томо отделенидэ даалгагдажа үгтэбэ. Эдэ отделенинүүдэй бүхы һалбаринууд ажахын тоосоондо оруулагдаа. Иигэжэ эдлүүриин бүхы газар тусхай эзэтэй боложо, талха таряа, үбһэ ногоо бардамаар хуряажа абаха арга боломжо бии болгогдобо гээшэ. Газараа зүбөөр ашаглаха, хүрьһынь һайжаруулха, уһалха, үтэгжүүлхэ хүдэлмэри хэр зэргэ хэгдэнэб гэжэ ходоодоо хинан шалгажа байха зорилготойгоор отделени бүхэндэ сомоной Советэй депутадуудһаа бүридэһэн постнууд эмхидхэгдэбэ.

Арад зоной ажаһуудалые һайжаруулха, нютаг тосхонуудаа болбосон түхэлтэй болгохо гэһэн асуудалнууд сомоной Советэй бэелүүлхэ, тэрэнэй эрид шууд хабаадалсаха хэрэг болоно. Тиимэ тула гэр байра болон соёл культурада хабаатай барилганууды олоор эрхилхэ гэжэ һайса оролдодог байнабди. 1961 оной эсэс багта хоёр квартиратай байрын 2 гэр Улюкчиканай малшадта зорюулагдажа баригдаа, хоёр бани ашаглалгада үгтөө.

Холын гүүртэ, отарануудай ажалшадта онсо анхарал хандуулагдана. Гаригай нэгэн бүри эдэ малшадта эд баразн асарагдадаг, эмнэгшэд, багшанар ерэжэ, лекци, элидхэл, хөөрэлдөө хэдэг заншалтай болонхой. Энэ хүдэлмэриие сомоной Совет өөрынгөө хиналтада абанхай. Һаяшагаар Уланда пекарни хүдэлжэ эхилхэнь, наймаашангүй хоёр ларек нээгдэхэнь. Онёо голой саада бэеын малшадта культбаза, Алаашын һаалиин гүүртэдэ магазинай гэр баригдахаар хараалагдаба.

Гүрэнэй албан хэрэгтэ ажалшадые олоор хабаадуулжа, захиргаанай газарнуудай ябуулдаг хүдэлмэриие олониитын гарта хожом хожомоо сүм дамжуулан үгэхэ гэһэн заабари партиин шэнэ Программа дотор үгтэнхэй. Энэ талаар Советэй дэргэдэхи саг үргэлжын комиссинуудай хүдэлмэри, тэдэнэй эдэбхи үүсхэл ехэл удхатай байха зэргэтэй. Тиимэһээ тус комиссинуудай хүдэлмэридэ гансахан депутадуудые бэшэ, мүн сомоной эдэбхитэдые хабаадуулха гэжэ ехэл оролдогдоно. Һүүлэй үедэ комиссинуудай яһала хүдэлдэг болоо.

Жэшээнь, мүнгэн сангай талаар комисси (түрүүлэгшэнь депутат Ц. Б. Доржиев) бюджедэй дүүргэлтэ тушаа һонирходог. Тиигэһэнэйл ашаар сомоноймнай бюджет 1961 ондо орошынгоо талаар 103,7 процент дүүргэгдээ. Орошын һайн байбал, һургуулинууд, соёл культурын, эмнэлгын эмхи зургаанууд саг соогоо мүнгөөр хангагдажа, хэрэгээ бүтээжэл байха ушартай ха юм. Сомоной депутадууд, эдэбхитэд хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндөө ехээр худалдахын тула эмхидхэлэй нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулдаг. 1961 ондо мяха худалдаха жэлэй түсэб болзорһоо урид дүүргэгдэһэн, түсэбһөө гадуур 475 центнер мяхан гүрэндэ худалдагдаһан байна. Түсэбһөө үлүү 14 центнер нооһон худалдагдаа.

Советэй саг үргэлжын комиссинуудай хүдэлмэри бүри һайжаруулхын зорилгоор январь соо комиссинуудай түрүүлэгшэнэрэй семинар үнгэргэһэн байнабди. Тэдэнэй үүргэ, хэхэ, хабаадаха асуудалнууд тушаа һайса хэлсэгдэһэн, захяа заабари үгтэһэн гээшэ.

Гэхэтэй хамта манай Советэй, тэрэнэй гүйсэдхэхэ комитедэй болон зарим депутадуудай хүдэлмэридэ дутагдалнууд үшөөл бии байһаар. Зоной дунда эмхидхэлэй хүдэлмэри һулашагаар табигданхай. Тэрээнһээ шалтагаалжа, сомоной ажалшад бүгэдөөрэн түсэб, уялгануудаа эрхимээр дүүргэхэ, партиин съездын табиһан асари ехэ хараа түсэбүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ гүйсэд элсүүлэгдээгүй гэжэ тэмдэглэмээр.

Ушар иимэһээ манай сомоной КПСС-эй XXII съездын нэрэмжэтэ колхоз бии байгаа арга боломжоёо хүсэдөөр хэрэглэжэ биранагүй. Үбһэ тэжээл, ургаса тарьян багаар абтана, мал ажалһаа абтаха ашаг шэмэ түргөөр дээшэлээд орхиногүй. Энэшье ушарта бидэнэй хүдэлмэриин дутагдал харагдана ха юм.

Мүнөө үедэ СССР-эй Верховно Советые һунгаха һунгалтада бэлдэжэ байнабди. Бүгэдэ арадай энэ ехэ һайндэрые ажалай эрхим бэлэгээр угтахын тула колхозой сомоной эмхи зургаануудай ажалшад нэтэрүү шангаар тэмсэжэ байна. Тиихэ зуураа депутадууд нютагай алба хаагшад һунгагшадай дунда ойлгуулалмжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа захалаа. Депутадууд Мужанов, Будаев, Молонов, Лазарев, Гатапова болон бусад эдэбхитэд һунгагшадтай 3—5 хөөрэлдөө үнгэргэһэн, элидхэл, лекцишье уншаһан байха юм.

Иигэжэл ажалай болон политическэ дэбжэлтын оршон байдалда Уланай сомоной улад зон дорюун алхамта долоон жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ ажаллажа байна.

Г. Бадмаев,
Баргажанай Уланай сомоной Советэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

Клуб суургатай

Бичурай Потанинска дунда һургуулиин түүхэ заадаг багша нүхэр Мария Рабжаева өөрынгөө бэшэг соо иигэжэ шүүмжэлнэ:

— Манай нютагай клубта томо гэгшын суурга үлгөөтэй байһаар. СССР-эй Верховно Советтэ һунгаха һунгалтада бэлэдхэлэй түлэг ябажа байха үедэ соёл сурталай ямаршье хүдэлмэри хэгдэнэгүй. Мүнөө хүрэтэр агитпунктышье нээгдээгүй Тиихэдэ сельпогой наймаашан Цыбиков Шибэртын складһаа 10 гаран хайрсаг хатуу харые асаржа, эндэхи нютагай зарим хүнүүдые «сагаалуулна».

Модошод һунгалтада бэлэдхэнэ

Бүхы совет арадтаяа хамта Хурьбын модошод партиин XXII съездын шиидхэбэринүүдые үнэн зүрхэнһөө һайшаажа, тэдэниие бодотоор бэелүүлхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулха байһанаа мэдүүлнэ.

Эндэхид үнгэрһэн жэлэйнгээ түсэб амжалтатайгаар дүүргээ, гаргаһан продукциингаа өөрынь үнэ сэнгые горьтойгоор доошолуулаа. Абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ шалгаржа ябаһан түрүүшүүл олошоржо байнхай. Леспромхозой 9 бригада, халаануудта коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоо, тиихэдэ үшөө 27 бригада, халаан, хоёр мастерска участок энэ хүдэлөөндэ оролсонхой.

Нүхэд Л. Т. Казазаевай, А. М. Калашниковай даадаг бригаданууд түрүүшүүлэй зэргэдэ гаранхай. Тэдэнэр нёдондо жэлэйнгээ түсэбые 178 процент дүүргэһэн байна. Мүн тэрэшэлэн Д. Мартынов, Ф. Сержанов гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг мастерска участогууд, Ф. Грудининай, И. Ивановой даадаг бага комплексно бригаданууд, модо шэрэдэг автомашинын жолоошод С. Байрамов, П. Вахрушев болон бусад январь һарынгаа түсэбые холо үлүүлэн дүүргэнхэй.

Эдэ үдэрнүүдтэ модошод СССР-эй Верховно Советэй һунгалтын үдэрые ажалай амжалтаар угтаха гэжэ мүрысэн, дээшэлүүлэгдэһэн шэнэ уялга абаад, тэрэнээ дүүргэхын түлөө шармайн оролдоно.

В. Базаржапов.

Г. ДАРЖАЕВ — Рассказ

БОРООГОЙ УРДА ТЭЭ

Тэнгэриин хаяаһаа хөөрэһэн хүндэ хара үүлэнүүд хэлсээтэй байһандал Дэлгэрэй эжын орой дээрэ сугларжа эхилбэ. Урда хадын бооріһоо үлеэһэн һэбшээн хэһэг хэһэг үбһэнүүдые талаар хиидхүүлжэ, натаруулан урибэ.

Худан голой хойморто оршодог Чесанын совхозой хоёрдохи ажахын тоосоото хонишодой бригадын ээлһэн талада хон-жэн. Үдэрэй халуунда үбһэ ногооной оёороор бусалжа байдаг хорхой шумуулнуудай эшхэрэлдээн хашхаралдаан гэнтэ замхашаба. Доохонуур ниидэжэ ябаһан тухарюунуудай «грии грюу.. гри грюу» гэлдэн, юундэшьеб, уйдхартай шэнгеэр дуугархань элихэнээр дуулдана.

Һаруулхан наранай ялалзама гэрэлтэй шарайе үүлэн бүгэлжэ, барбагар хара һүүдэр талые хушаба.

Дэлгэрэй эжы яаралтайгаар үбһэ асалжа һүри өөдэ шэдэхэ зуураа, тэнгэриин шарайе шэртээд абана. «Энэ бороо орохонь лэ гээшэ ха юм» гэжэ аман соогоо гүбэр шэбэр дуу гарасагаана.

Дэлгэр тиихэдэ һүүлшынгээ мүр үбһэ тармажа асараад байба. Хүхэ хяагһаа хоншуухан үнэрэй хурса хангал татаад, гашуун охёор сорьёно.

Дэлгэр тэнгэриин шарайе адатлан харaaдхина. Тугаархана таһархай байһан натаруу үүлэнүүд хайшаашьеб талиигаад, аадарай нэмжээ хара үүлэн гаража, огторгойн сэнхир шарай барыжа бүрыжэ эхилшоо...

Урдаһаа һалхин шангаар сохёод, бороогой томо дуһал нюур дээгүүр унажа захалба.

Харин тиихэдэ Дэлгэрэй эжы ехэл шуумгайгаар үбһэеэ асалжа, һүри өөдэ шэдэлһээр байба. «Һогооборшье үбһэ газарта үлөөхэгүйб!» гэһэн абьяастай бодол толгой соонь ороод, зориг дээрэнь зориг нэмээнэ. «Энэшье һаа хэрэг. Энээхэн хог үбһэн гурбан адха болохол, саһанай ороходо, али хүнгэрэг дороһоо малтажа иимэ үбһэ олохо юм ши!» гээд, үлхөө үбһэнэй хэбтэхые харахадаа зүрхэниинь хомхойгоор лугшана, бэень хүнгэдэжэ, хүдэлсэнь бүри түргэн болоно. Дэлгэрэй эжы ажалдаа һамаараад, бороогой дуһалжашье байһые обёорбогүй. Шанга һалхинай толгойнь нэмэригые хуулан хуулан алдахада, бороо мэнэ орохонь гэжэ одоол мэдээд, улам шуумгайгаар хог асалжа, һүри өөдэ хаялһаар байба.

«Эжы, эжы! Бороо оробо... Бороо оробо!» гэжэ Дэлгэрэйнгээ ооглоходо, эхэнь агшан зуурахана зогсоод, ойро тойроноо хараашална.

«Саг соонь уһалһан һаамнай, хоёр зуунда дүтэ ошохо байгаа. Хойто жэлдэ энэ тооє яабашье хүсөөхэб даа.

Хамтын хони мал хаража байгаад, һамбаандаа уһалжа, үтэгжүүлжэ, энэ буусаһаа 100 бухал абаһамни энэ жэлдэ тиимэшье муу бэшэ гээшэ гү, али юун юм бэ! Харин энэ һүриеэ бороодо оруулжархингүй нюруулжа үрдихэ хэрэгтэй..» гэжэ һанахатайгаа сасуу Дэлгэрэй эжы асын ходорхой эшые улам шангаар адхаба.

Сахилгаан зуралзаад, зузаан хара үүлые нюдэ һаргаама хурса галаар хахара эсхэбэ. Сэгээн гэрэлһээнь агшан зуурахана оршон тойрон һаруул болоно. Залинта тэнгэриин нижаганаһан шанга абяан гараад, Дэлгэрэй эжын нюрга руу хүйтэн түмэрөөр хайрһандал дагжа бууба. «Ай! Хүбүүн, аргамжаа, аргамжаа!» гээд мэгдүүгээр хашхарба.

Ута дээһэн аргамжа могой шэнгеэр годилзоод, һүри дээгүүр унажа, нүгөө тээгүүрнь бүгтэрэлдэбэ. Дэлгэрэй эжы аргамжын энэ хооһон үзүүрһээ аһалдана. (Һүриин саана—нүгөө үзүүрһээнь Дэлгэр аһалдаад байна). Эхэнь шуран солбоноор һүри өөдэ абиран гараба.

Дэлгэрэй шадал соогоо ехэ ехээр асалаад үгэхэдэ, эхэнь тармуураараа саб шүүрэжэ абаад, һүриингөө гол руу гүбытэр нюрууень голложо табиһаар табиба. Уданшьегүй һүриин нюруу дүүрэшэнэ.

Түргэдэн орожо захалһан борооһоо хорожо, эхэ хүбүүн хоюуландаа һүриин хаяае нүхэлөөд, шурган оролой. «Бэрхэш даа, хүбүүмни! Ажалай хүшэрһөө айнгүй ябабал, малайнгаа эдихэ тэжээл хэзээдэ элбэгээр абахаш» гээд эхынь баяртай омогоор хэлэхэнь хяаг үбһэнэй һоггоомо хоншуухан үнэр соогуур, онсо амтатайханаар дуулдажа байба. Бороошье шааяад лэ адхаршаба даа.

Урагшаа һанаатай, коммунис сэдьхэлтэй хүн ямаршье һаад тойбодо тородог тогтодоггүй, хүсэл бодолоо хүсэлдүүлдэг ха юм. Дэлгэрэй эжы иимэ жэшээ харуулаа бэшэ аал!

Улан-Удэ хэлэнэ, харуулна

Мүнөөдэрэй телевидениин программа

19.00—«Түрэл республика доторнай» гэһэн телевизионно журнал. 19.20—«Парни с острова свободы» гэжэ Одесскэ телестудиин зохёоһон очерк. 20.00—«Крылатые лыжники» гэһэн хроникальна фильм. 20.10—Хүгжэм. 20.20—«Птичка-невеличка» гэжэ уран һайханай фильм. 22.00—февралиин 14-нэй программа.

Зондоо хүндэтэй

Доодо-Иволга тосхоной хүдөөгэй магазиниие даагшаар Нина Григорьевна Еремеева худэлдэг юм. Тэрэ наймаагаа һайнаар эмхидхэһэнэй ашаар түсэбөө ходо үлүүлэн дүүргэнэ, һара бүри 8-һаа 10 мянган түхэригэй эд бараа худалдана.

Хэншье байг хүгшэн гү, али хүүгэд гү, хамаагүй Нина Григорьевна даруу зулгыгаар хандадаг юм. Өөрөө ород хүн байбашье, бурядаар хандабалтнай ямаршье бурят хүнһөө дутахагүй, уһан бурядаар хөөрэлдэжэ байха. Энэнь ород хэлэ мууса мэдэхэ хүгшэд, хүүгэдтэ аятай зохид байдаг.

Иигэжэ үнэн сэхэ ажалаараа энэмнай зондоо хүндэтэй болоо.

Ш. Бальжинимаев.

Уласхоорондын шэнжэлэл

Монополинуудые де Голль шөөнэ

«Манай политическэ болон социальна ажабайдал үнэндөө хэзээдэшье иимэ ехэ тогтууритай байгаагүй юм» гээд радио болон телевиденеэр февралиин 5-да программна үгэ хэлэхэдээ, де Голль мэдүүлээ. «Нюуса зэбсэгтэ организациин» (ОАС) алуурша дай бомбонуудые тэһэлжэ байһан үедэ эдэ үгэнүүд хэлэгдэһэн байха юм.

ОАС-ай үгэсөөшэдые «оромнай шоо үзэнэ, нэгэн һаналтайгаар буруушаана» гэһэн үгэнүүдээр олониитын һанаа заһахые һэдэхэдээ, Францида фашис аюулай тохёолдожо байһые тэрэ тон багаар харуулһан болоно.

Тиин гэһэй генерал де Голлиин баталамжануу д бодото баримтатай огто таарал данагүй. Алжирта байгуулагдаһан ОАС гэжэ хэтэрмэ колонизаторнуудай организаци Франциин газар дээрэ хорото ааша гаргадаг боложо байнхай. Франциин бүхы департаментнуудта «хэтэрмэ колонизаторнуудай» нюуса организацинууд бии болонхой юм. ОАС-ай удмарша генерал Салан засагые гартаа абаха тухай сэхэ хэлэдэг болоо. Хэблэлэй зааһанай ёһоор, засагаа гартаа абаха тухай табадахи республикын политическэ партинуудай түлөөлэгшэдтэй энэ генерал хэлсээ хэнэ. Засагаа гартаа абахын түлөөдэ ОАС-ай зохёоһон түсэбые Италиин «Аванти» газетэ «февралиин түрүүшын хахадта» толилһон байна. ОАС-ай удамаршадай һанамжын ёһоор президентын тушаалда генерал де Голлиин орондо маршал Жюэн орохо зэргэтэй юм. Һайн мэдээжэ болоһон хархис үзэлтэй ажал ябуулагшад Пинэ, Бидо, Сустель гэгшэд правительстводэ оруулагдахаар хараалагданхай.

Тэрээнһээ гадна, ОАС Баруун Германиин, Баруун Европын бусад оронуудай фашистска организацинуудтай, тэрэшэлэн Америкын «Джон Бэрчын бүлгэм» гэдэг фашистска организацитай холбоотой гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Ямар шалтагаан дээрэһээ Францида аюул тохёолдоногүй гэһэн хэбэртэйгээр де Голль хэлээ гээшэб?

Францида фашизмын засагаа гарта абаха аюулай бодотоор тохёолдожо байһые мэдэрхэ болоо һаа, правительство арадтаа, демократическа үргэн олониитэдэ хандаха ушартай болохо байгаа бшуу. Теэд «ганса хүнэй барижа байһан засаг» иимэ юумэ хэжэ шадахагүй байна бшуу. Тиихэдэ, Франциин правительство фашизмда эсэргүү тэмсэл хэхын түлөөдэ арадай хүдэлөө дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ бүхы хүсөөрөө һаад ушаруулдаг. «Хэтэрмэ колонизаторнуудай» шэнэ алалга хюдалга хэлгэдэ харюу болгон фашизмда эсэргүү демонстраци Парижда хэхые хориһониинь энээндэ жэшээ боложо үгэнэ. Де Голлиин үгэ хэлэхын урда тээ Парижда «республикын аюулгүйе сахиха» отрядууд, хэдэн зуун танк асарагдаһан байха юм. Эдэ буу зэбсэгүүд хэндэ эсэргүүгээр табигдаа гээшэб гэһэн асуудал олон шэнжэлэгшэд табидаг болоһон байна.

ОАС-та эсэргүү шанга хэмжээнэй абтаха болоо һаа, «хэтэрмэ колонизаторнуудтай» де Голльдо дүтын хүнүүдэй холбоо барисаатай байһыень элирүүлжэрхихэ байгаа гэһэн тухайламжанууд яһала үндэһэ баримтатай байна. Франциин правительствын «эрид хэмжээ» абадаггүй байһанай эшэ үндэһэниинь ямар бэ гэхэдэ, де Голлиин ара талада, «хэтэрмэ колонизаторнуудай» ара талада томо монополистнууд колони эзэлэгшэд, Ротшильднуудай болон Лазарнуудай банкнууд, Шнейдер-Крезын, Ренын концернууд байна бшуу. Де Голль хадаа «хэтэрмэ колонизаторнуудай» үгэсэлгые (тэдэндэ хабаадагшадтай үгэеэ ойлголсон) Франциин арадай шиидхэбэридэ табингүйгөөр усадхажа болохо гэжэ һанадаг байна. Де Голлиин «өөрын барижа байһан засаг», элитээр фашис болоогүй засаг Франциин монополис эзэд баяшуулай аша туһые эгээн лэ һайнаар хангаха гэһэн эрмэлзэлгые февралиин 5-да президентын хэлэһэн үгэ элеэр харуулһан байна. Эгээл иимэһээ Францидахи байдалые, тэрэнэй правительствын туйлалтануудые гоёор харуулха гэһэн һэдэлгэ президент хэһэн байна бшуу.

Энээнтэй дашарамдуулан Алжирай асуудалаар де Голлиин баримталдаг хараа бодолые тайлбарилха хэрэгтэй болоно. Тус асуудалаар «хаһа саг соонь зүб хэмжээ абажа шадаагүйбди» гээд президент заагаа. «Бүрин эрхэтэй, бэеэ даанхай гүрэн байха», «Алжирай Алжир» байха Алжирай эрхые тэрэ мэдэрээ. Тиихэтэй хамта алжиртахи франц уз хүнүүдэй аюулгүй байдал, ажаһуудал болон зөөри хогшолые хамгаалан хангаха «бата найдуулга» үгтэхэнь шухала гэжэ де Голль онсолон тэмдэглэһэн байна.

Франциин арадта хандангүйгөөр, зонхилхы хүнүүдтэ хандажа генерал де Голлиин февралиин 5-да хэлэһэн үгэ, де Голлиин программа хадаа оронной үмэнэ табигдажа байһан асуудалнуудые арадта дуулгангүйгөөр капиталистическэ монополинуудай аша туһада тааруугаар шиидхэхэ гэһэн һэдэлгэ болоно гээшэ.

***

Италида бэрхэтэй байдал тохё[олдоо]

Мүнөө Италиин правительство дотор тохёолдоһон бэрхэтэй ушар хадаа орон дотороо һүүлэй жэлнүүдтэ засаг түрые гартаа барижа байһан социальна болон политическэ хүсэнүүдэй нэгэдэлдэ, хамагай түрүүндэ христианско-демократическа зонхилхы партида тохёолдоһон бэрхэшээл болоно гээшэ.

Христианска демокрадуудай правительствын түшэглэдэг партинуудай һэлгэлгын хойноһоо ажаглажа үзэхэдэ һонирхолтой байна. 1960 оной июль хүрэтэр «гансахан христианско-демократическа партиин түлөөлэгшэдһөө бүридүүлэгдэһэн Тамброниин правительство засагаа гартаа барижа байһан юм. «Италиин социальна хүдэлөөн» гэжэ шэнэ түхэлэй фашистска партиин зүгһөө дэмжэгдэдэг тус правительство «хатуу шанга хараа шэглэлтэй» байһан юм. Фашизмда эсэргүүсэн ажалшадай хүсэтэ, тэмсэл хэжэ ороходонь, правительствын социальна түшэг тулгуури һуларжа ороһон байгаа. Христианско-демокрадуудай нэгэ партиин түлөөлэгшэдһөө бүридүүлэн байгуулһан Фанфаниин шэнэ правительство баруун тала тээшээ буржуазна либеральна партида, зүүн тала тээшээ радикальна, социал-демократиче[ск]... түшэглэдэг байга[а]...

Мүнөө энэ бүл... хяад урагшагүй... ска демокраду[удай]... калнуудһаа, со[ц]... дуудһаа бүридэһэ... листическэ парт[и]... дэг «зүүнэй үзэл... скэ» правительст[во]... гэһэн һанал бодо[л]... лоо. Иимэ прави[тельство]... гуулха гэһэн һ... христианско - де[мократическа]... партиин һаяхан б... рэһэн съездын ... нүүд соо бэшэгдэ... бодолые радикал... демократическа, ... ческэ партинууда... лэгшэд дэмжээ.

«Зүүнэй үзэлт... дэгэй хараа бодо[л]... юм. Тэрэниие дэ... тическэ хүсэнүүд... зорилгонуудые у... байна. Христиан[ска]... тическа партиһаа... бодолые баримта[лагшад]... шадта зарим зэ[рэг]... хэжэ үгөөд «Атл[антическа]... литикые» ойроо ... байлгаха гэжэ о... политикын ёһоор ... гэжэ сэрэгэй ... «юрэнхы дэлгүүр... даг байха юм. Т... Италиин хүдэлм[эришэдэй]... гиин нэгэдэлые ... тэрэниие можо б... руулхые оролдо... христианско - де[мократическа]... партиин хархис... съезд дээрэ б... байгаа һаа, тэмс... жэлүүлхээр, шэнэ... ствода саг үргэл... та хэхээр бэлэн б...

«Зүүнэй үзэл центристскэ» пр... унангүй байлга ... скэ партиһаа ду... на. Тиимэһээ энэ ... римталдаг хараа ... ла удхашанартай ... вительство хада[а]... болон гадаадын ... талаар «зүүн тээ... түрүүшын шата ... социалистнууд то...

Гэхэтэй хамта ... ческэ партинхид... тай бэшэ юм. Па... үзэл баримталда... тэй бүлэгые Ви... гойлдог юм. Энэ ... Италиин политик... хубилгагдаха ёһо... намжалдаг. Мүн... правительство х... кын талаар зүүнэ... баримталха тээш... боложо шадахагү... бүлэг тоолоно.

«Зүүнэй үзэл центр» гэдэгые ... нюуса далдын ... дэлмэришэн анги... льян арадай эгэ... бии нэгэдүүлд... коммунистическэ ... сэхээр элишэлдэ...

Италидахи му... тическэ хүсэнүүд... га халаа зүүнэй ... үзэл баримталда... ствын байгуулаг... лээр Итали яма... жэн дабшахаб ... лаар политическ... тэмсэлэй болохо ... руулна. Иимэ эр... тохёолдоод байх... арад өөрынгөө һ... шантаар хэлэжэ... на.

ГҮРЭНЭЙ ЗАХИРГААН БА ОЛОНИИТЫН ЭМХИНҮҮД

(Түгэсхэл. Эхиниинь 3-дахи нюурта)

Бодото байдал хараад үзэхэдэ, дээдэ болон нютагай органуудта һунгагдаһан зарим «зарсанар» урдаа элишэлэн тобойсо харуулмаар биратай юумэ хэдэг, бүтээдэггүй, үүсхэл оролдолго гаргадаггүй ушар баримтанууд үзэгдэдэг. Иимэ депутат арадайнгаа арюун нангин этигэл найдабариие хайшан гээд хүсэндэнь хүргэхэ болоноб? Соведэй депутат бүхэн ямар нэгэн даабари дүүргэжэ байха, тиигээд һунгагшадайнгаа үмэнэ саг соогоо тоосожо байха ёһотой гээд КПСС-эй Программа дотор сэхэ хэлэгдэнэ.

Мүнөөнэй эрхэ байдалда партиин XXII съездын зааһанай ёһоор эмхидхэлэй-политическэ хэмжээ-ябуулгануудые саашадань эрид шууд бэелүүлхэ эрилтэ табигдана. «Засаг, захиргаанда түлөөлэгдэһэн нюурнуудые саг соонь һунгажа, һэлгэжэ, тоосуулжа байха гээшэ ехэхэн удха шанартай хэрэг. Энэ хадаа социалистическэ демократиин хүгжэн һалбарха нэгэн шухала шата, тодорхойлон хэлэбэл хойрог нозог ябадал гартагшадтай хатуу шангаар тэмсэхэ хурса зэбсэг мүн» гэжэ В. И. Ленин үндэрөөр сэгнэдэг байһан юм.

Хүтэлбэрилхы органуудта ажаллажа шадаха, бодото хэрэг дээрээ бэеэ харуулһан, бэлигтэй, шадамар хүнүүдые зоримгойгоор дэбжүүлхын хажуугаар саашадаа зарим нэгэн харюусалгата хүнүүдэй засаг эрхэеэ хэтэрүүлхэ ябадал огтолон гаргуулхагүйе туйлаха хэрэгтэй. Эгээл тиимэһээ хүтэлбэрилхы зургаануудай составые хараалагдаһан болзортонь нягта наринаар һэлгэхэ, хаража үзэхэ гурим мүн лэ тодорхойлогдонхой.

Коммунизм үргэн далайсатайгаар байтуулгын үедэ социалистическэ демократиин иимэ гол ёһонууд хүгжөөгдэхэ гэбэл: Соведүүд болон депутадуудай һунгагшадайнгаа үмэнэ саг үргэлжэ тоосожо байлга; этигэл найдабаряа хүсэд харюулаагүй депутадуудай эрхэ түлөөлгыень сагһаа урид хаһалга; сесси, зүблөөн дээрэ ажахын ба соёл гэгээрэлэй асуудалые хабшалта нюултагүйгөөр, бүхы талаһаа сүлөөтэйгөөр зүбшэн хэлсэлтэ; гүйсэдхэхы органуудай үмэнэ депутадуудай табиһан эрилтэ, мэдүүлгэнүүдтэ хэмжээ абаха гэхэ мэтэшэлэн.

Коммунизмда оролго болбол гүрэнэй ба ажахын аппарадай ажал-ябуулгые саг үргэлжэ һайжаруулхые, эндэ демократическа үндэһэ ба олониитын эхи һуури хүгжөөхые эринэ. Советскэ, ажахын ба бусад органуудай аппарат улам бүри сомор, хүнгэн, хэрэгээ хурдан түргөөр бүтээдэг, эрхэтэдэй эрилтэдэ саг соонь тон анхаралтайгаар харюусадаг, хандадаг болохо ёһотой. Албан хойрог ба хайхарамжагүй зан, даалгагдаһан тушаалдаа ёһо тэдыгээр хандаха ба хэрэг бусайдуулха гэхэ мэтын хуушанай үлэгдэлнүүдые эсэстэнь хүрэтэр үгы хэхэ, ажалшадай эрилтэ хэрэглэлдэ албан хойрогоор хандаха ябадалда зэмэтэй хүдэлмэрилэгшэдые олониитын урда харюусуулхаһаа гадна, захиргаанай ба сүүдэй харюусалгада хабаадуулха эрилтэ табигдана бшуу. Коммунизмда шэлжэн оролгын үедэ хүнэй сүлөө болон совет эрхэтэдэй эрхэ түлөөлгэнь бүри ехэ болохо. Энээн тушаа КПСС-эй шэнэ Программа доторшье яһала тодоор хэлэгдэнхэй. Гурбан революциин гал дүлэн соогуур байтуулагдаһан социализм ажалшадта сүлөө болон үргэн эрхэ олгоо... Тиигээд мүнөө үедэ коммунистнуудай дура зоригоор зохёон байгуулагдажа байгаа коммунизм хүн зондо агууехэ эрхэ болон оюун бодолоо улам бадаруулан хүгжөөхэ арга боломжонуудые олгохо. Энэ ушарта социалис хуули журам сахиха хэрэг бүри бэхижэхэ, хүн зоной коммунизм байгуулагшын ёһо заншалнуудые дүүрэнээр сахидаг, хүндэлдэг болохо тума улам нарижуулан һайжаруулагдаха юм. Орон дотор гэмтэ хэрэгые бүрин үсөөрүүлхэ, мүнөө үедэ ушөөл үзэгдэдэг тэрэнэй ушар шалтагааниень ошон ошотороо эсэстэнь хүрэтэр үгы хэхэ—иимэ зорилго табигдана. Һүүлэй һүүлдэ, коммунизмын түгэс илалтын бүри бэхижэхэ тума мүнөө бии байгаа уголовно хэһээлтэ эсэслэн болюулагдаад, энэ хэрэг олониитын шиидхэбэридэ гаргагдаха. Иимэ хэмжээ-ябуулгын туйлай ехэ хүмүүжүүлхы удхатай байһыень тустаар тайлбарилһанай хэрэггүй.

Бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ анха түрүүнэй мүндэлэн түрэһэн социализмын орон хүн түрэлтэндэ эгээн һайн һайхан мэдэрэл түрүүлдэг. «Хүн хүндөө—хани, һайн нүхэр» гэһэн манай һүр жабхаланта үгэнүүд, «хүн хүндөө—дайсан, шоно» гэһэн мүлжэгшэ капитализмын хархис номнолтой яагаад зохилдобо гээшэб!

Хүгжэлтымнай саашанхи гол хуули ёһон хадаа социалис үзэл номнол, харилсаа холбоо, совет хүнүүдэй эрхыень нюдэнэй сэсэгы мэтээр нарилан сахиха, бэхижүүлхэ хэрэг болоно.

Мүнөө үедэ социалис гүрэнөө бүхы хэмжээгээр хүгжөөхэ зорилго табигдана. Энэ хадаа тон түрүүн социалистическэ демократиин гол ёһонуудые шэнэ эрхэ байдалда улам хүгжөөхэ, бүри нарижуулан һайжаруулха, ороноо хүтэлбэрилхэ, хэрэгтэ ниитэ зониие толгой тоолон хабаадуулха гэһэн удхатай.

Социалистическэ демократиин һалбаран бадаржа байһанай толотомо һайндэр—СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтада бэлэдхэл орон доторнай ажалай болон политическэ дэбжэлтын ехэ оршон байдалда ябуулагдажа эхилээ. Ушар иимэһээ үргэн олон һунгагшаднай арадайнгаа түлөөлэгшэдһөө хэһэн хэрэгэйнь үрэ дүн хаража, сэгнэжэ үзэхэ зуураа, этигэл найдабариiемнай бүри габшагайтаар шиидхэдэг, бүтээдэг болыт гэжэ хэлэхэ дүүрэн эрхэтэй, захихашье байха.

И. Балуров,
республикын прокуророй ахалагша туһалагша, юстициин советник.

Саг уларил

Гидрометбюрогой мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай үүлэтэйшэг байха, хойто, урда аймагуудта бага зэргэ саһан орохо. Зүүн зүгһөө һулаханаар һалхилха. Улан-Удэ городто үглөөгүүр 17—19, үдэртөө 8—10 градус хүйтэн болохоор багсаагдана.

Февралиин 14—15-най үдэрнүүдтэ республика дотор бага зэргэ үүлэтэй байха, саһан орохогүй. Баруун зүгһөө һулаханаар һалхилха. Һүниндөө 22—27, үдэртөө 10—15 градус хүйтэн байхаар хүлеэгдэнэ.

Хилын саанаһаа

Агууехэ поэдэй дурасхаалда

БУДАПЕШТ, февралиин 10. (ТАСС). Ородой агууехэ поэт А. С. ПУШКИНАЙ дурасхаалда зорюулагдаһан Венгриин уран зохёолшодой, венгер-совет хани барисаанай бүлгэмүүдэй хамтын литературна үдэшэ үнгэргэгдэбэ. А. С. Пушкинай зохёол, дэлхэйн литературада тэрэнэй оруулһан хубита тухай элидхэлые Венгриин Наукануудай академиин гэшүүн—корреспондент Иштван Шетер хэбэ. Венгриин мэдээжэ артистнууд Пушкинай хэды шүлэгүүдые уншаа, «Евгений Онегин» гэжэ операһоо дуулаһан байна.

Хорото ааша

КАРЛСРУЭ, февралиин 10. ТАСС-эй корреспондент Ю. Борисов мэдээсэнэ:

Худалдаа наймаанай ФРГ-дэ байдаг Советскэ түлөөлэлгын хүдэлмэрилэгшэ В. А. Припольцевой хэрэг тушаа Баруун Германиин засагаархидай бэелүүлһэн хорото зорилготой сүүд мүнөөдэр Карлсруэдэ дүүрэбэ. Энэ сүүдые эмхидхэгшэд В. А. Припольцевой «гэмые» тодоруулха һэдэлгэтэй байгаа. Теэд тэрэ һанаашалгань дууһан буруутаба. Тэрэниие дүрбэн жэлдэ түрмэдэ хааха шиидхэбэри сүүд абаа.

Сүүдэй гаргаһан энэ шиидхэбэри юу харуулнаб гэхэдэ, уласхоорондын хуули гуримай эрилтэнүүдые, худалдаа наймаанай советскэ түлөөлэлгын хүдэлмэрилэгшэдэй ойроо хүртэшэгүй байха эрхые бүдүүлигээр эбдэһэн ушар болоно. Имагтал энэ баримтаһаа шалтагаалжа, сүүдэй шиидхэбэри хуули буса гэжэ харагдаха байна. «Конституциие хамгаалха зургаанай» хүлһөөр хүдэлдэг тагнуулшадай, тэндэхи хорото этэгээдүүдэй «гэршэлэн харуулһанай» үндэһөөр лэ совет эрхэтэн сүүдлэгдэбэ. «Бодото баримтанууд» гэдэгые тэрэ зургаанай органууд худалаар зохёоһон байгаа. Харин инженер В. А. Припольцев гэмнэһэн баримтануудые бултыень буруушаажа хаяа.

«Хүйтэн дайе» улам һүжэрөөхэ, хоёр ороной хоорондохи харилсаануудые муудхахын зорилгоор Баруун Германиин зарим бүлэглэлнүүд Советскэ Союзда харша иимэ ааша гаргана гээд сэгнэхэ хэрэгтэй. Карлсруэдэ бэелүүлэгдэһэн сүүдэй энэ шиидхэбэри политическэ талаар гаргагдаһан хорото ааша болоно бшуу.

Роберт Кеннеди зорилгоёо дүүргэбэгүй

ТОКИО, февралиин 10. (ТАСС). Холбоото Штадуудай юстициин министр Роберт Кеннеди мүнөөдэр Токиоһоо мордобо. Эндэ тэрэ долоон хоногой туршада байгаа. «Япон арадай элдэб ажалтай бүхы хүнүүдтэй түлөөлэгшэдтэй харилсаа холбоо» тогтоохо зорилго Р. Кеннеди табиһан байха юм. Урдаа табиһан зорилгоёо дүүргэжэ шадаагүйб гээд пресс-конференцидэ Кеннеди мүнөөдэр мэдэрхэ ушартай болобо.

Васэдагай университедтэ Роберт Кеннеди үгэ хэлэжэ шадаагүй. Кансай гэдэг промышленна районой һурагшанар, Киотодохи текстильнэ томо фабрикын хүдэлмэришэд американска министртэй уулзахаһаа арсаа бшуу. Иимэ ушарай тохёолдоходонь, энэ фабрикын эзэд зарим хүдэлмэрилэгшэдтэ түлөөһэ үгэжэ, американска министртэй уулзахыень суглуулһан байха юм.

Япон хүнүүдтэ урин һайнаар харагдахын, тэдэниие бэедээ татахын түлөө Р. Кеннеди угаа зохидоор ябаха гэжэ оролдоо гээд Японой газетэнүүд бэшэбэ. Гэбэшье тэрэнэй ябаһан газартань «Янканууд, гэртээ тонилогты!», «Окинава аралыемнай бусаагты!» «Америкын базануудые үгы хэхэ!» эрилтэнүүдые япон хүнүүд табиба.

Ядерна туршалгануудые эхилхэ США-гэй, Англиин шиидхэбэри буруушаагдана

ТОКИО, февралиин 10 (ТАСС). США-гэй, Англиин правительствонууд Рождество гэжэ арал дээрэ ядерна туршалгануудые хэхэеэ бэлдэхэ шиидхэбэри абаһан байна. Иимэ шиидхэбэри абаһыень Японой гадаадын хэрэгүүдэй министерство буруушааба. Тиигэжэ США-да Англида, Советскэ Союзда хандажа, тусхай мэдүүлгэ тэрэ министерство толилоо. Хиналта тогтоожо, буу зэбсэг хуряаха, ядерна туршалгануудые болюулха хэрэгые бэелүүлхын түлөө ехэ оролдолго гаргахые уряална.

КУБЫН РЕСПУБЛИКА. Гаванадахи зэбсэгтэ хүсэнүүдэй подразделени.
ТАСС-эй фотохронико.

Редактор
Ц. Ц. ...

Манай адрес, телеф[он]...

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул Ленин[а]... ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора — 46-32, зам. р... 32-74, ответ. секретаря — 27-37, отделов: парти[йной жизни] ... пропаганды — 24-74, сельского хозяйства и сове[тского строи]тельства — 47-59, промышленности и транспорта ... —35-14, культуры — 34-05, писем и рабселькор[ов] ... отдел переводов и корректорская — 35-95, бу[хгалтерия] ... 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства культ[уры] ... АССР.

Н00597. За...

БУРЯТ ҮНЭН